

ט וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֹא-יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פְּרַעַה לְמַעַן רַבּוֹת מוֹפְתֵי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָבְדוּ יְת כָּל מוֹפְתֵיָא הָאֵלִין קְדָם פְּרַעַה וְאַתְקִף יִי ית לְבָא דְפְרַעַה וְלֹא שְׁלַח ית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָה: א וַיֹּאמֶר יִי לְמֹשֶׁה וְלְאַהֲרֹן בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְמִימְרֵ: ב יִרְחֹא הָרִדִין לְכוּן יִישׁ יִרְחֵיָא קְדָמִי הוּא לְכוּן לְיִרְחֵי שְׁתָּא: ג מְלִילוּ עִם כָּל בְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמִימְר בְּעִשְׂרָא לְיִרְחֹא הָרִדִין וְיִסְבּוּן לְהוּן גְּבַר אֲמַר לְבֵית אָבָא אֲמַרָא לְבֵיתָא: ד וְאִם יִזְעִיר בֵּיתָא מְלֹא תִמְנָגָה עַל אֲמַרָא וְיִסַּב הוּא וְשִׁבְכָה דְקָרִיב

ט וַיֹּאמֶר יִי לְמֹשֶׁה לֹא קָבַל מִנְכוּן פְּרַעַה בְּדִיל לֹא־סָגָאָה מוֹפְתֵי בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם: וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָבְדוּ ית כָּל מוֹפְתֵיָא הָאֵלִין קְדָם פְּרַעַה וְאַתְקִף יִי ית לְבָא דְפְרַעַה וְלֹא שְׁלַח ית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָה: א וַיֹּאמֶר יִי לְמֹשֶׁה וְלְאַהֲרֹן בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְמִימְרֵ: ב יִרְחֹא הָרִדִין לְכוּן יִישׁ יִרְחֵיָא קְדָמִי הוּא לְכוּן לְיִרְחֵי שְׁתָּא: ג מְלִילוּ עִם כָּל בְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמִימְר בְּעִשְׂרָא לְיִרְחֹא הָרִדִין וְיִסְבּוּן לְהוּן גְּבַר אֲמַר לְבֵית אָבָא אֲמַרָא לְבֵיתָא: ד וְאִם יִזְעִיר בֵּיתָא מְלֹא תִמְנָגָה עַל אֲמַרָא וְיִסַּב הוּא וְשִׁבְכָה דְקָרִיב

בַּעֲשָׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׂה לְבֵית-אָבֹתָא שָׂה לְבֵיתָא: ד וְאִם-יִמְעַט הַבֵּית מֵהֵיוֹת מֹשֶׁה וְלָקַח הוּא וְשִׁכְנוּ הַקָּרֹב אֶל-בֵּיתוֹ

רש"י

(ט) לְמַעַן רַבּוֹת מוֹפְתֵי. מופתי שנים רבות שלשה, מכת בכורות, וקריעת ים סוף, ולנער את מצרים: (י) וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָבְדוּ ית כָּל מוֹפְתֵיָא. כנר כנז לנו זאת כל המופתים, ולא שנאה כאן אלא בשביל לסמכה לפרשה של אחריה: יב (ב) וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. בשביל שאתה עשה וטרח במופתים כמשה, חלק לו כבוד זה במראה ראשונה שכללו עם משה בדבור (ממוחל י"ז ט): בְּאַרְץ מִצְרַיִם. מוך לכרך, או אינו אלא בתוך הכרך, תלמוד לומר כְּלָאִתִּי אֶת הָעִיר וְגו' (לעיל ט ט), ומה תפלה קלה לא התפלל בתוך הכרך לפי שהיתה מלאה גילולים, דבור חמור כזה לא כל שכן (מכילתא מס' דפסחא ח): (ג) הַחֹדֶשׁ הַזֶּה. הראה לזנה בחידושה ואמר לו כשהינך מתחדש יהיה לך ראש חודש (מכילתא מס' דפסחא ח). ואין מקרא יולא מידי פשוטו, על חדש ניסן אמר לו, זה יהיה ראש לסדר מנין החדשים, שהיא אייר קרוי שני, סיון שלישי הודה. נתקשה משה על מולד הלזנה באיזו שיעור פְּרָאָה ותהיה ראויה לקדש, והראה לו באמצע את הלזנה בריקע ואמר לו כזה ראש וקדש. וכינר הראהו, והלא לא היה מדבר עמו אלא ציוס, שנאמר (לעיל ו ט) וַיְהִי

ציוס דְּבַר ה', ציוס נְאֻמוֹ (ויקרא ו ט), מן היום אֲשֶׁר נָתַן ה' וְקָלָאָה (במדבר טו ט), אלא סמוך לשקיעת החמה נאמרה לו פרשה זו, והראהו עם חשכה (מכילתא ט): (ג) דְּבָרוֹ אֵל כָּל עַדְתָּ. וכי אהרן מדבר, והלא כבר נאמר (לעיל ו ט) אֲתָּה קְדָפֵר, אלא חולקין כבוד זה לזה, ואומרים זה לזה למדני, והדבור יולא מנין שניהם כאלו שניהם מדברים (מכילתא מס' דפסחא ג): דְּבָרוֹ אֵל כָּל עַדְתָּ יִשְׂרָאֵל אֲמַר בְּעִשְׂרֵי הַחֹדֶשׁ. דברו היום בראש חודש, שיקחוהו בעשור לחודש (מכילתא ט): הוּדָה. פסח מצרים מקחו בעשור ולא פסח דורותי (פסחים טו): שָׂה לְבֵית אָבוֹתָא. למשפחה אחת. הרי שהיו מרובין, יכול שה אחד לכולן, תלמוד לומר שה לזני: (ד) וְאִם יִמְעַט הַבֵּית מֵהֵיוֹת מֹשֶׁה. ואם יהיו מועטין מהיום משה אחד, שאין יכולין לאכלו ויצא לדי נותר, ולקח הוא ושכנו וגו', זהו משמעו לפי פשוטו. ועוד יש בו מדרש, ללמד שאחר שנמנו עליו יכולין להתמעט ולמשוך ידיהם הימנו ולהמנות על זה אחד, אך אם באו למשוך ידיהם ולהתמעט, מהיום משה יתמעטו, בעוד שהם קיים, שהיומו בחיים, ולא משנחטו (פסחים פט). מכילתא מס' דפסחא ג):

שפתי חכמים הקצר

יג. קשה לי דכתיב 'בארץ מצרים', ואלו המופתים היו חוץ לארץ מצרים (נח"י). ויש לתרץ על פי מה שכתב רש"י בפסוק כי ה' נלחם להם במצרים' (הלן יד כה), שבכל מה שלקו אותם שעל הים לקו גם אלו שנשארו במצרים (משכ"ל). א. בְּדִאֲתָא בראש השנה (כ): אמר רב נחמן עשרים וארבע שעי מכסי סיהרא, לדיןן שית מעתיקא וכי עיין שם, וכוה השיעור היה מתקשה (נח"י עיי"ש). ב. מְדַבְּרֵיב לְאִמְרֵי קוּדָם 'בעשור לחודש', משמע שהאמירה היתה בראש חודש, רבעשור לחודש

לְבֵיתָהּ בְּמִנְיָן נִפְשָׁא מִיְכָלָה תִּתְמַנּוּן עַל שְׁלִים דְּכַר בְּר שְׁ יִהִי לְכוּן מִן אֲפ עֲנִיָא תִּסְבּוּן: וְיִרְחֵי עַד אֲרַבְעַת עֶשְׂרָא הָרִדִין וְיִפְסוּן ית כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל: וְיִסְבּוּן מִן דְּמִ תְּרִין סְפִיָא וְעַל בְּתִיָא דְיִיכְלוּן: ה וְיִיכְלוּן ית בְּשִׁרְיָ טוֹי נוֹר וּפְטִיר עַל

במכסת. משנן, וק הראוי לאחלה, פרש (מכילתא ט): תְּכִיבּוּן. (מכילתא מס' דפסחא ד): שְׁנוֹל דְּשַׁנָּה וְיָא (מכילתא מוה לו מוה (מכילתא ט) וְשָׂה עֲנִיָּס: (י) וְהִיָּא שְׁטַעוֹן צְקוֹר מְמוּס אֵל חַס' דְּפַסְחָא ה). ומפני מה מה שלא לזה כן בפסח הרי הוא אומר וְאֲעַבְדֵּךְ ה' ה' הגיעה שבעה היו צידים מצות להטות וְאֲתָּה עֲרַם וְעִרְיָה, ומה שכלו באותו הלילה, ש דמים, ואומר גַּם אֲתָּה מִיָּס צוֹ (וכי ט יג), וְלֹא לְהַס מִשְׁכוּ וְקַחוּ לָכֶם, של מצוה (מכילתא ט):

ג. דִּיאָא פַּסַּח נֹאכַל עַל הוּא אֲכִילָה לְשִׁאֵנוּ בְּעַל אֲכִילָה עֲפִי רִאִים). ג. יִשְׂרָאֵל תִּתְמַנּוּן עַל יְדֵי אַחֲרִים (תְּכִיבּוּן תִּשְׁחַטוּ, כְּמוּ שֵׁי בְּחִיָּה). ה. וְאֲתָּא לְסַבֵּי תִּתְבַּלְאוּ לוֹ שְׁנוֹ טַעֲמִי, כִּי קִיָּסָה עֲלֵיךְ מַה טְפִירִשְׁנוּ שֵׁה תְּמִים דְּמִשְׁכַּע שֵׁה יִפְרִישְׁנוּ שֵׁה תְּמִים וְגו' וְיִסְבּוּן טַאָר עַל קָרִיב

2 approaches to having children:

1. don't give me children if you know they will be poor

2. Just do your part

If Gd gives a child there must be some good to come from it

From neft come: משה בן דוד

Even the best has a evil of his

Like the lowest level Jew elevates himself out of himself

בראשית רבה פרשה מב) והיינו אף שמצינו (מדרש תנחומא תרומה ט) בתפלת שלמה המלך ע"ה בישראל אם טובע בנים ואתה יודע שמכעיסין לפניך אל תתן לו. מכל מקום בחוקיהו אף שראה שעתידי לצאת ממנו בנין דלא מעלי אמר לו ישעיה בהדי כבשי דרחמנא למה לך כו', (כמו שאמרו ברכות י.) והיינו שהשם יתברך כשיודע שיהיו מכעיסין ולא יוצמח טובה ממנו ביקש שלמה המלך ע"ה שלא יתן לו. אבל מכל מקום בהדי כבשי דרחמנא למה לך כשיתן השם יתברך בנים בודאי יהיו לטוב וכמו שבאמת יצא ממנשה משיח בן דוד, ואף במנשה עצמו דורשי רשומות אמרו שיש לו חלק לעולם הבא (סנהדרין קד ס"ב). וזהו בשורת הבנים שאף הבן רשע מכל מקום לעתידי יבורר מהשם יתברך ועמך כולם צדיקים ולא ידח ממנו נדח וזה זכו על ידי יציאת מצרים שאף שהיו בשפל המצב מכל מקום הוציאם השם יתברך. וכן כל אחד ואחד בצד לו כשיפנה להשם יתברך יושיעו מכל צרותיו שמיצר ומעיק לנקודת ישראל, ושבת ברזא דברית, ועל כן שבתות אלו מסוגלים לתיקון הפגם ולזכות למדת צדיק שבשבת נעשה הכל טוב מאד כמו שנאמר בכניסת שבת וירא וגו', והנה טוב מאד:

בקיודש

ליל שבת אומרים וזכרון למעשה בראשית תחלה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים. ויש להבין שייכות קדושת שבת שיהיה זכר ליציאת מצרים. אבל בלוחות אחרונות כתיב וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים וגו', על כן צורך וגו', ובדברות ראשונות כתיב, כי ששת ימים וגו', וינח וגו', שהוא זכר למעשה בראשית. והענין דאיתא במדרש (בראשית רבה פרשה ב) משל למלך שקנה ב' עבדים שניהם באוני אחת ובטומי אחת על אחד גזר שיהא ניוון מטמיון ועל אחד גזר שיהא יגע ואוכל וכו', כך ישבה הארץ תוהא ובוהא אמרה העליונים וכו',

והתחתונים אם אינם יגעים אינם אוכלים וכו', ולכאורה הא דבועת אפך תאכל לחם דצריך ליגיעה לאכול זה היה קללת אדם הראשון אחר החטא אבל מקודם היה כמו לעתידי דלא היה צריך ליגיעה דכל עצי הגן היו מוכנים לפניו ואמרו (סנהדרין נט): דמלאכי השרת היו צולין לו בשר ומסננין לו יין וכאן אמרו זה מיד בשעת בריאת העולם דהיתה הארץ תוהא על זה משמע דכן נגזר בתחלת הבריאה. אבל באמת אדם לעמל יולד אלא שהוא לעמל תורה וכך היה תחילת הבריאה וכמו שנאמר והיה אם שמוע וגו', ואכלת ושבעת השמרו וגו', ועצר וגו', ונאמר באדם הראשון בגן עדן לעבדה ולשמרה ואיתא (זח"א כו א) לעבדה בפקודין דעשה ולשמרה בפקודין דלא תעשה. ואמרו (סוף קידושין) ואני נבראתי לשמש את קוני כו', אלא שהרעותי מעשי וקפחתי את פרנסתי ואחר החטא ניתן לו היגיעה על פרנסה ועול דרך ארץ ובתחלת הבריאה היה להיות היגיעה בעמל תורה. כי האדם נברא בדוגמא העליונה והקב"ה עסק בו ימי המעשה בבריאות העולם שהוא על ידי התורה כמו שאמרו (בריש בראשית רבה) על פסוק ואהיה אצלו אמון כלי אומנתו כו', וכן מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית ועל זה אמרו (בראשית רבה פרשה מט) דגילה לאברהם אבינו ע"ה הלכה שמחדש בכל יום, והיינו דחידוש מעשה בראשית בכל יום הוא על ידי התחדשות דברי תורה בכל יום וקודם מתן תורה היה השם יתברך המחפש. ומשניתנה תורה לא בשמים היא ומסר זה לישראל דעל כן נקראו תלמידי חכמים בוניך בסוף ברכות (ובשבת קיד). של בנאים אלו תלמידי חכמים שעוסקין בבנינו של עולם כו', דעל ידי התחדשות דברי תורה שלהם הוא התחדשות דמעשה בראשית. ועל ידי יגיעה זו ניוונים כמו שאמרו (פסחים קיח). כ"ו יודו כנגד כ"ו דורות דקודם מתן תורה וזן אותן

בחסדו. מבואר דמתן תורה התורה וזהו מה שאמרו (ברכות קול יוצאת מהר חורב כל הע בשביל וכו', ומה שאמר בו בתענית מוחקו אבל בברכות דמתן תורה הוא שהתחיל העליונה דבו ימי המעשה ועוסקים בבנינו של עולם וניו להתענג על ה' וזהו זכרון למעשה דוגמת שבת דמעשה בראשית ראשונות שבדבור אנכי נתק בלבם ובדבור לא יהיה נעקר יצי שאמרו שיר השירים רבה א' ב) ועל מיצר הרע ומשעבוד ולא היה לה כמו שהיו במדבר אוכלי מן ושו כדי שיעסקו בתורה ושבת ידי בראשית. ולוחות אחרונות אחר ליגיעה דעולם הזה ושבת הוא צורכי גופו ואז בשבת יעסקו בת שלו. ועל כן נאמר שם שמור בלב כמו שאמרו (בתורת כהנים רה שהוא מי שיגע בימי המעשה בש לשכוח בשבת לעשות איהו דבו שמירה ודברות ראשונות זכור ש שהוא אתר דלית ליה שכחה ו שכחה. ובדברות אחרונות הם ליציאת מצרים שהוא ההוצאה מ לחיות עבדים להשם יתברך וכן מעבודת דרך ארץ ולעוסק בעבוד הוא לעסוק בתורה. ובכל אחד מ שבתות אלו רק אצל אלו זה עיקר עיקר. ועל כן אומרים בקידוש נסתר אשר קדשנו כו', ורצה וכו' ו הוא שבתא דיממא שזהו התגלות סכל הנעלם מכל רעיון ונקרא ה' ו יתגלה זה וכמו שאמרו כבר :

ישבו שני חסידים בבית הרב הקדוש, ואחד מהם היה הרבי מיעדליווע. וישוחחו יחד, ויאמרו: מה זאת שהרב הקדוש מרן מצאנו למד אצל הרב הקדוש מרופשיטץ הרבה, ואינו קורא אותו רבי, ואצל הרב הקדוש רבי צבי הירש מזידיטשוב לא היה רק שני פעמים וקורא אותו רבי? אדהכי אתא הרב הקדוש וישאל אותם במאי עסקיתו? ויגידו לו. ויען הרב הקדוש: בזידיטשוב הייתי שני פעמים וקבלתי הכל כל מה שהוצרכתי לקבל. ואולם אצל הרב הקדוש מרופשיטץ לא יכולתי לקבל, כי הוא היה מעין הנובע מקור חכמה בים דרכו ושבילו במים רבים, ולא יכולתי לבוא עד תכליתו.

נ. עוֹד כתב לי רבי אברהם איטינגא הנזכר: שמעתי מפי איש נאמן ששמע מפי הרבנית ביליש, אשת הרב הצדיק רבי מאיר נתן — בנו של מרן מצאנו: שהיא היתה בעת שבא לפניו נכדו הרב הצדיק רבי משה ליב, ותבע אותו שיתן לו מעות. ותפש אותו הרב הקדוש ביי דיא לאפען, ואמר לו: וועמין רעדט'ס דיא געלד, אַ מענטש וואס איז נישט אויף דעם עולם.

נא. עוֹד מהרב רבי אברהם איטינגא הנזכר: פעם אחת ישב על השלחן, וישבו ניניו ונכדיו כשתילי זיתים סביב לשלחנו. ושאל את היושבים שם: אם ישנו איש אחד שהוא כותב את חידושיו על ספר? ולא השיבו לו. ושאל עוד הפעם, ואמרו לו: כי החסיד רבי פישל — הוא כותב את חידושיו. ושחק ואמר: איך יכולין לכתוב חידושי תורה אם אינם יודעים העולמות.

נב. עוֹד מהרב רבי אברהם איטינגא הנזכר: בעת שהתחתן הרב הקדוש מדזיקוב עם בנו הרב הצדיק רבי נפתלי חיים זצ"ל, עם בת הרב רבי משהלי מדאמבראווא — חתן הרב הקדוש מצאנו, רצה הרב הקדוש מדזיקוב שיתן לו מעות יותר ממה שהוא נותן. ואמר לו הרב רבי משהלי: מדוע אתן לכם יותר מעות שאתם רבי, הלא גם חותני הוא רבי מפורסם?! ובעת התנאים שאל הרב הקדוש מדזיקוב את הרב הקדוש מצאנו: הן חתנכם אמר שאתם רבי האם אמת כן? והשיב לו: הנה חסיד כמו שכתוב בוזהר הקדוש הנני באמת, ואולי בזמנינו הייס דאס אַרבי.

נג. עוֹד מהרב רבי אברהם איטינגא בית דין קהילת ראפני מרופשיטץ, היה לו הקפדה על ה משינאווי היה מתחלה חתנו של ה דין תורה.

פעם אחת היה פה בדוקלא מצאנו בא על שבת קודש לכאן, אהרן להרב מצאנו: איהר קלעטץ צעהן קאפיטל תהלים פועל דאס מצאנו: אמת איך קלעטער אין פֿינטעלי יראת שמים גיב איך מאת פני הבית, אמר הרב הקדוש בדור הזה.

נד. עוֹד מהרב רבי אברהם איטינגא לוי יצחק כהנא מוויש מצאנו, והיו אז ימים אחרים מווישיניצא בעל אריה דבי עלא עושה כעת בכאן? והלא עוד י הקדוש מווישניצא, ומדוע לא נני רבי לוי יצחק: שהוא כהן, וממי הרב הקדוש: כי ביום היארצייט העיר שגופו הקדוש טמון ש

נה. עוֹד מהרב רבי אברהם איטינגא לשתות ארבע כוסות ב — לא בכלי כסף. וטעמו ונימו מורינו הרב מנחם מענדל שליט"א, א

נו. כתב לי ידיד נפשי, הרב בלעך נרו יאיר מספיני של חג הסוכות בשנת תרל"ה,

הקצאת עקרונות - חלק א' (מאגרי אספן ביום 11/11/83)

בקי בכל חדרי תורה. זכרוננו הי' מפליא. ש"א לקח בתורת שאלה את ספר תשובות הריב"ש ממחנתו הגאון האדיר הר"מ אבאווין זצוק"ל הגאב"ד נאווארעדאק. במשך חצי שנה לערך הי' מעיך בספר הנ"ל שעה קצרה בכל בוקר. כשתי שנים לאחר שהחזיר את הספר לבעליו. ראינוהו כותב מכתב ומעתיק מזכרוננו תשובה של הריב"ש כלשונה.

בלימוד התורה, שבכתב ושבע"פ, בהלכה ואגדה, דרכו הי' לחפש האמת מדברי התורה, הש"ס, הפוסקים והמפרשים. מבלי שום נטי' להעמיס כל כוונה או הידוש מדילי'. - בהקדמתו למאסף אהל תורה מזכיר את דברי רבו הגר"ח זצוק"ל כי "מחדש זיין הידושים איז ניט פאר אונז, דאס האבען נאר געהאט בכוח די ראשונים ז"ל. אונזער ארבעט איז בלויז צו פארשטיין וואס עס שטייט". [לחדש הידושים זה לא מתפקידנו, כח זה ניתן אך לראשונים ז"ל, פעולתנו היא רק להבין מה שכתוב...].

העמיד תלמידים הרבה והטביע חותמו על רוב בחירי כל ישיבות ליטא ופולין. הוא סלל לעצמו דרך מיוחדת לעמוד על עיקרי הסוגיות בבהירות מפליאה ללמד לתלמידיו בבהירות ובקיצור. כהגדרה מדויקה מדרך הסברתו לתלמידים יוכלו לשמש דברי הרמב"ם בפ"ב מהל' דעות וז"ל שם "וכן בדברי תורה ובדברי חכמה יהיו דברי האדם מעטים ועניניהם מרובים... לא ימהר להשיב ולא ירבה לדבר, וילמד לתלמידים בשובה ונחת בלא צעקה ובלא אריכות לשון, הוא שאמר שלמה דברי חכמים בנחת נשמעים". ופ"א אמר כי המסביר ההגיגי הוא מי שבהסברו לא תחסר מלה להארת הענין, ושמאידך גיסא לא יוסף מלה יתירה שגם בלעדה הי' הענין מואר כל צרכו.

אוצר החכמה

כצור איתן הי' בכל דרכיו, שום הבדל ומרחק לא הי' ניכר בין מה שלמד והבין מהתורה ובין מה שהגשים בכל דרכי חייו, כחכמתו כן מעשיו. שום מאורע לא כהה את בהירות ופשטות מחשבתו. מרגלא הי' בפומי' כי התורה מעידה על השוחד על "יעור פקחים", ועל כן אף החכם שבחכמים מוכרח לטעות, כל שיש לו איוו נטי' ונגיעה כל שהיא, ולתיפקך, באין נגיעה פרטית כל העקוב למישור וכל המסובך בתכלית הפשטות. וכן במאמר א' מחי' אגדות שנדפסו בקובץ הערות הוא מבאר באריכות כי כל טעויות השכל מקורן ושרשן בנטיית הלב, ואילולי הנטיית כל האמתיות הב דברים פשוטים ומובנים מאליהם.

1234567

התמדתו בלימוד תורה"ק היתה באופן פלא, בספריו הוא מברר דכשיש על האדם מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים אין עליו חיוב ת"ת, כמו שאין חיוב ת"ת כשצריך לעסוק בצרכי חייו כדילפינן לה מואספת דגנך, ושמאידך גיסא חיוב הלימוד בכל רגע ורגע שהאדם פנוי. כהלכתו כן מנהגו, לא נמנע מלהתעסק בכל דבר נחוץ בחיי הפרט והכלל, לא נח מטרדותיו בעניני החזקת הישיבה, הורה דעת את העם במאמריו הרבים בהשקפות התורה על מאורעות ושאלות העת שפרסם בחוברות ובעתונים, ושב ללימודו כאילו לא הפסיקו. כמה פעמים בדרכו לנסיעות חו"ל, סר לבית הישיבה כשמוודתו בידו בדרכו לתחנת מסה"ב להרצות שיעור לפני התלמידים קודם צאתו. שום דבר לא בלבל מחשבתו מלהזור לענין שהי' עסוק בו. כ"מ הגאון הר"י כהגמאן שליט"א הגאב"ד פוניבין מספר כי בלמדם יחד בראדון הביאו לו מברק כי גולד לו בן. באותה שעה הי' עוסקים בדברי התוס' חולין כ"ט ע"ב, אדאמור"ל זצ"ל פתח המברק, עמד וברך, וחזר לענין שהיו עוסקים בו באמרו "וכי מסתבר שלמד אינה לשחיטה אלא לכסוף, התחלת השחיטה אינה כלל חלק ממנה", וכן המשיך להתעמק בסוגיא כאילו לא קרה שום דבר.

בהספד אשר נשא על רבו בעל הח"ח זי"ע לפני בני הישיבה בבאראנאוויטש אמר כי מש"כ הרמב"ם שהרשות ביד כל אדם להיות כמרע"ה, אין הכוונה שיכולים להגיע למדרגת מרע"ה בכל הבחינות, אלא שיש ביד כל אדם להגיע למדרגת מרע"ה בבחינת עבדות ה', עפ"י ביאור הרד"ק שבכל מקום שנזכר על מרע"ה עבד ה' הפירוש הוא עפ"י ההלכה שאין קנין לעבד בלא רבו וכ"מ שקנה עבד קנה רבו, דהיינו שכל מציאות העבד היא בשביל רבו ולעצמו אינו כלום. והעיד על רבו הקדוש שידע לכוין כל מעשיו לש"ש, ושאפילו כשהי' צריך לחתום על קבלת משלוחי כספים שע"י הדואר, הי' אומר לכבוד ה' כשטבל העט בדיו. אלו שזכו להכיר את כ"מ אדאמור"ל זצוק"ל יודעים עד כמה דברים אלו קולעים ומגדירים את מהותו והנהגתו של אדאמור"ל זצוק"ל עצמו.

מרגלא הי' בפומי' כי התורה גקראת תושי' מפני שהיא העצה היחידה לאומה הישראלית וכן לאיש ישראל בכל השאלות. אין אדם יודע איוו מטרה היא הטובה בשבילו, ולא איווהי הדרך המובילה למטרה הטובה, אך התורה "תיעץ" העצה הנכונה והבטוחה. אין שאלה בחיי הפרט והכלל שאין תשובתה ועצתה בתורה, וליכא מידי דלא רמיזא באורייתא, צריכים רק לחפש בתורה ולדעת איך לחפש.

נפש שער ד - פרק יב החיים רכמ

אורייתא איהי. בגין כך זכאה איהו בר נש דאשתדל באורייתא, דהאי איהו מקיים עלמא. [כיון שנברא העולם כל דבר ודבר לא היה מתקיים עד שעלה ברצון לברא אדם שיהיה עוסק בתורה ובשבילו יתקיים העולם, עתה כל מי שמסתכל בתורה ועוסק בה כביכול הוא מקיים כל העולם, הקב"ה הסתכל בתורה וברא עולם אדם מסתכל בתורה ומקיים את העולם, נמצא שהמעשה והקיום של כל העולם היא התורה, משום זה אשרי האדם העוסק בתורה כי הוא מקיים את העולם].

ובפרשת ויקרא י"א סוף ע"ב, "בגין דעלמא לא אתברי אלא בגין אורייתא, וכל זמנא דישראל מתעסקי באורייתא עלמא מתקימא. וכל זמנא דישראל מתבטלי מאורייתא מה פתיב, "אם לא בריתי יומם ולילה" כו' [משום שהעולם לא נברא אלא בשביל התורה, וכל זמן שישראל מתעסקים בתורה העולם קיים. וכל זמן שישראל מתבטלים מן התורה מה פתוב אם לא בריתי יומם ולילה וכו'].

ולכן אמרו בפרק מעלות התורה, שכל העוסק בתורה לשמה נקרא רע, כי כביכול נעשה שתף ליוצר בראשית יתברך שמו, כיון שהוא המקיים עתה את כל העולמות בעסק תורתו, ובלתי זה היו חזורים כלם לתהו ובהו, וכמ"ש במדרש הנ"ל "דמיתיה רעיתי", רעיתי דעולמי, שקבלו תורתו כו'.

פרק י"ב

וְכַל שְׁבוֹן חֲדוּשֵׁין אֲמַתִּים דְּאוּרִיתָא הַמְתַּחְדְּשִׁין עַל יְדֵי הָאָדָם, אִין עֲרִף לְגַדְל נִרְאוֹת נִפְלְאוֹת עֲנִינָם וּפְעֻלָּתָם לְמַעְלָה. שְׁכַל מְלָה וּמְלָה פְרָטִית הַמְתַּחְדְּשֶׁת מִפִּי הָאָדָם, קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא נָשִׁיק לָהּ וּמַעֲטֵר לָהּ, וּנְכַנְהָ מִמְּנָה עוֹלָם חֲדָשׁ בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, וְהוּ הוּ "הַשְּׂמִים הַחֲדָשִׁים וְהָרִצְוּ הַחֲדָשָׁה" שְׁאֲמַר הַפְּתוּב. L

וכר הקדוש ברוך הוא לישראל, וימעה אני עליכם כאלו

דאשתדל באורייתא בכל יומא, ויתחשיב ליה כאלו באני וואשתכלל, והא דכתיב ה' אצלו אמון כו', וכל דאשתדל די, ברוחא עביד קודשא בריך הוא דאנון דלעאן באורייתא כו' ויהיה לו חלק לעוה"ב ויהיה נחשב בברא העולם ונשתכלל, וז"ש ה' אצלו אמון וכו' וכל העוסק בה ה ברוח עשה הקב"ה את העולם [בתורה].

ד תחלה במעלתו הנוראה של טולם הפא, וענשו הגדול בשני ואמר "בגין כך פלא קימא על בקימיה אלא באורייתא, דאיהו אם לא בריתי יומם ולילה" כו'. והעולם לא מחזיק בקיומו אלא תחתון דכתיב וכו'].

ד שהאריך בענינו, לכאר איד אחר זה: "כיון דאתברי עלמא, דסליק ברעותא למברי אדם תקיים עלמא. השתא כל מאן כביכול הוא מקיים כל עלמא. וברא עלמא בר נש אסתכל דעובדא וקיומא דכל עלמא

The greatness of תורה

835 16150

לחדש בתורה, אבל ענין החידושים פני הגר"ח מולזין זצ"ל
 בהיות שאין עומק תורה שבע"פ מתגלה אלא אחרי רב
 השקידה והעמל כל המתגלה מקרי חידוש וכל המוסיף בקנינים
 שהתורה נקנית בהם מוסיף ידיעה יותר ברורה וטועם נעימות
 הצפונות אשר היו בעילום והסתר טרם עמלו והן הנה
 החידושים משמחי נפש ומלהיבי אהבה עילאית מורם מכל
 שפלות הגופניים ומהפכים גשם לנשמת חיים, וחברייך יתרגלו
 בהערותיך העמוקות ולא ידרשו ממך יותר.

It was a person
 as a flow of
 ten just a
 exact under study
 קונץ (i.e. he
 understands the
 (it was better
 was he did better)
 us is considered
 is great!

זוה חינוך לעיון ואמרו ד"ת צריכין חינוך וכל המרבה בקניני
 התורה מרבה תורה

Write down and
 reserve your
 תורה

כן צריכים לתת לב להוזהר ממפסידים טבעים וסגולים
 מסגולים שלא להקל בנט"י המבוארים בשו"ע ומאד
 החמירו בזה כמבואר בשו"ע או"ח סי' ד' ומן דקדוק ההלכה
 שלא יהא חציצה ושתיהי הנטילה למעלה מקשרי אצבעות
 והוה בכלל טהרה המביאה לידי קדושה, ולמעלה מפרק הזרוע
 של יד בכלל מקום מכוסה אף שרבו מגולי כל היד
 בטלה דעתם.

תורה
 תורה

ואחתום שלוי וברכה הדושי"ת

איי"ש

6

את העצלות לגורם לתנועה ולמרץ, כשהתנועה טבעית למלא
 תאוותו חשקו ומתקו, ושמה בחביון לב דופק פקפוק ולחש
 באזנו: לא! לא! משהו שלא בסדר. אבל העצלות מערפלת
 שלא יוסיף כח להכריז מלחמה נגד בחירת נפשו הודונית.
 ההזנחה את זרם החיים למסלולו ולהרגלו היא שרש הזנחת
 התורה. ללמוד שעה אחת ולהפסיק שעה אחת הוא קיום
 התוהו האפס וההעדר. הרי זה זורע ושולח עליהם מים לסתפן.
 עיקר הלימוד הוא התמידי והבלתי נפסק. בלימוד התמידי הוא
 סוד הקדישה וזה שעושה תורתו קרעים קרעים אסף רוח.
 מן הראוי לחבל תחבולות איך לקנות את התמדת הלימוד,
 ולהתפלל על זה תמיד. אפשר לקבוע לימודים שונים בכל יום
 כמו לימוד תורה שבכתב עם פרש"י. לימוד משנה. ספרי מוסרי.
 גמי בעיון ובמהירות. לקנות חבר טוב. ללמוד בביה"מ ועוד.
 והעיקר לזכור לפני מי אתה עמל ולבלי להסיח דעת מזה.

ד.

שלוי רב

מאד שמחנתי בדבריך היקרים. אל תתאוה לחידושים
 ארוכים. לא כח החידוש חסר לך, אך באמץ שכלך לאמת
 ומישרים אינך מסוגל לחידושים הרגילים הממוזגים בהזנחה
 הנקודה הזאתית על הרוח, ואל נא תרחוק את עצמך לחקות
 את המפלפלים המתפלפלים, בהוספק בשקידתך תוסיף אמנם

Don't strive
 for long and
 elaborate work

Keep learning
 more and more
 will come in
 time

ר' אילן יהודה סקולסקי [1913-2011]

הקדמה

[מהוצאה ראשונה]

אחרי יהודה סקולסקי

דברים אחדים על דבר הקונטרס

← **כתב** המהרש"א בהקדמתו וז"ל והנני מבקש מכל חכם מעיין בחבורי זה ויראה בהם לפום ריהטא דברים מובנים לפי פשוטו ויאמר זיל קרי בי רב הוא הנה זאת התנצלותי כי לא היה כונתי בחבורי להיות לחכמים ונבונים ממני רק שהוא זכרון לי ולחברי המקשיבים לקולי גם באולי אחרי העיון והדקדוק בדברי ימצא כל מעיין קצת ממבוקשו כו' עכ"ל. ^{אחי"ת 1234567} באורחות חיים להגר"ח מוואלוז'ין זצללה"ה אות נ"ו וז"ל חידושי תורה נקרא כל מה שלומד יותר ומתבררים הדברים מחוורים אצלו כ"ז שאתה ממשמש בהם כו' אתה מוצא בהם טעם וכשמרבה לחזור נתבאר בזה טעמים ופירושים שנתחדשו וזה נקרא חידושי תורה בין שהוא מחדש או אחר רק שיצא הדבר לאור עכ"ל. דברי רבותינו אלה הרהיבו בנפשי עוז לגשת אל המלאכה ולסדר פרי עמלי ביאורים על סדר דפי המסכת אשר תוכנם הם לברר הסוגיא ורבותינו הראשונים וזעיר שם גם שיטת הפוסקים. והרבה פעמים לא נמנעתי לפרש תוכן דברי תוסי' או ראשונים אחרים אשר דרכם דרך קצרה ועמוקה הגם שלכאורה לא נוסף בדברי שום חידוש, כי להבין דברי קדשם הם הם החידוש הכי גדול שצריך להביא שמחה גדולה בנפש היגע בעמלה של תורה על מה שהקב"ה עזר לו ונתן לו דעת להבין דבריהם הקדושים. חלק מהכתוב כאן הם שנשמעו בפלפול התלמידים אשר בזכותם יצא הביאור בבהירות יותר, ויש מהם שנרשמו לעצמי אחרי העיון בסוגיא ומפרשים, ויש דברים שבאו דרך כתיבתי שהם בלא עיון. כמו כן הבאתי דברים אשר נודע פרסומם פעם בשם אומרם ופעם בלא הזכרת שמם. כ"ז נעשה משום תועלת שלמות המלאכה לפתוח שערי העיון. והלומדים את המסכת ויעיינו בדברינו יתנו לב מה לקרב ומה לרחק והכל על דרך בקשת האמת בלימוד תוה"ק.

ברכות ס"ג: ועוד פתח ר' יהודה בכבוד תורה ודרש הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם (פי' תבא) וכי אותו היום ניתנה תורה לישראל והלא אותו יום הוא סוף מי שנה היה (כי המ"ח לימד מש"ר ע"ה לישראל בשנת מי' כדכתיב בקרא פי' דברים) אלא ללמד שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שניתנה מהר סיני. היינו שמש"ר אמר לישראל בלשון ציווי: יהא התורה חביבה עליכם כו', שהגישה של כל אחד ללמוד תוה"ק צריך להיות מתוך רצון פנימי וחביבות לתורה. ואף שבתחילת לימודו קשה לבקש ממנו דרגה זו, אבל המבוקש הוא שהלימוד יהיה בצורה כזאת שיוכל להשיג הנאה ותענוג מכל חלק בתורה עד שיגיע לחבב את התורה, ובכך יוכל להשיג את תכלית החיים למה שהאדם צריך להגיע במשך שנות חייו.

מגד גבעות עו

זצ"ל "פוסק" א
השיבות אלא ש
אליבא דהלכתא.

כאן המקום
מעצמי איך שהרב

המנחה בשעה
עומדים בתור ל
והלכה מהגר"מ
מכל תפוצות יש
אני הייתי בין ה
בסוגיא בגמרא,
כל הציבור ופונה
פרעגסטו מיכל".

האחרים עברו ו
ידע שאני ישאל
דשמעתתא אשר
ענינו ועמלו. [ו]
כשראיתי כמה
ששאלתי אותו ה
דברות משה, עי
דיטין (הערה ס'
הערה ע"א) "ה
שורקין שלמד
תשכ"ג... והיא
בשאר מקומות].

ושמעתי כש
מרוסיא שאלה
למעשיו, השיבה:
[אני אומר שיעו
אף פוסק שאלה"

Write
all your
thoughts
down
↓
leads to
חיות

ו הגר"מ זצ"ל יעץ לי שאקנה
מחברת עבה ואקפיד לכתוב את כל
הערותי בתוכה, ועם כתיבת ההערות
יבואו גם החידושים, ובתוך זמן לא
ארוך אזכה למלאותה.

ז מנהגו של הגר"מ זצ"ל להביא
שאלות לאברכי כולל ביהמ"ד לתורה
והוראה לחנכם איך לפסוק ולהורות
הוראה.

ואני זוכר שאלה שהביא לנו
הגר"מ זצ"ל שנשאל ע"י רב אחד על
אודות גט מקויים שהודה הסופר וכן
הודו העדים, שהם - העדים - לא
ידעו לחתום, והסופר אחז בידיהם,
וחתימתם נעשתה בסיוע הסופר. והרב
השואל פלפל בענין מסייע אם יש בו
ממש. והגר"מ זצ"ל בחן אותנו ורצה
לשמוע מאתנו שמה שהעדים עכשיו
מודים שחתימתם היתה בסיוע הסופר -
ע"ז אמרין כיון שהגיד שוב אינו חוזר
ומגיד, והא דהודה הסופר - הלא הוא
דבר שבערוה שאינו בפחות משנים
והו"ג כ"ח נגד תרי.

ומעשה זה בא ללמדנו דהפסק
צריך לבא מעומק עיון הסוגיא, ובאמת
הגר"מ זצ"ל למד הסוגיא ומתוך
הסוגיא באו פסקיו, שלא היה הגר"מ

אם תאמר "קרום" [עקום] פעם
אחת, פעם שניה ושלישית, סופך
שבפעם הרביעית תאמר טוב וישר.

ד מנהגו של אבי זצ"ל היה לומר
הרבה פעמים בשיעוריו חדו"ת בלי
לאמרם "בשם אמרם", ונימוקו עמו
שכשהבחורים שומעים את שמו של
הגדול או את השם של הספר שאמר
את החידוש - שוב אין הם חושבים
ומעיינים בעצם הסברא אלא מתפעלים
מהשם של המחדש ולא מהדבר תורה
עצמו.

Said over and over
insights without
mentioning their
origin

This encouraged
the talmid to
analyze the
text without
being impressed by
the source/person

אף הוא זצ"ל היה מתנגד למנהג
זה שהבחורים כותבים באמצע השיעור
והסביר שכשעוסקים בכתיבה זה מונע
במידת מה את העיון והריכוז בהקשבה
לתוכן הדברים, ורצה שבשעת השיעור
יחשבו ויעיינו ביותר.

ה בענין דיבוק חבירים: - עובדא
ידענא שפעם אחת לקח ראש ישיבה
אחד בחור אחד שסירב ללמוד עם
חברותא להגרש"ז זצ"ל.

וצעק עליו הגרש"ז זצ"ל ואמר
לו: מי אתה, האם אתה הגר"א?.

שיחות נז תר"ן

נא

להכעיס. כמו כן יש בבני אדם שיכול להפקיר הכל ולסלק כל התאוות בשביל איזה תאוה או עקשנות שהוא רוצה.

נז

מקדם ספר, שפימי בחרותו. היה לו פחד גדול מאד מאד מן המיתה. והיה מתפחד ומתירא הרבה מאד מן המיתה. ואז היה מבקש מהשם יתברך שימות על קדוש השם. והלך בזה זמן רב. ואינו זוכר כמה, אבל זה הוא יודע שהיה זמן גדול, אפשר שנה שהלך בזה ובקש תמיד על זה. ולא היתה שיחה ותפלה שלא בקש על-זה שישתלק על קדוש השם. ומגדל פחדו ויראתו אז מהמיתה בנ"ל, היה זה בעצמו אצלו מסירת נפש על קדוש השם ממש מה שהיה מתפלל על זה. פי היה פחדו גדול מאד אז.

מזה ומהנ"ל הבנתי שאותו הדבר שמתגבר על האדם והוא משקע בו, אותו הדבר הנקרא הוא צריך לשפר בשביל השם יתברך פי זה עקר עבודתו. וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה^(ז): "ובכל מאדך"^(ק), יש לך אדם שחביב עליו וכו' ותבין:

נח

בפשחושבין תורה צריך להיות חושב הדבר תורה שרוצה לחדש בה לחשב ולחזור במחשבתו אותו הפסוק או אותו הענין כמה וכמה פעמים הרבה מאד, ולהיות נוקש ודופק על הפתח עד שיפתחו לו: יש דבר שפורח במחשבה כמו זריחה. ואחר-כך פורח מהמחשבה וצריך שיהיה לזה ברירה ואיש חיל בנוכר לעיל, לרדף ולרוץ אחריה להשיגה.

ז. ברכות סא: ק. וברים ג. ה.

שו בשנה הנפש מתקבץ
היה קדם, כי אין השם

שיכולין לזכות על-ידי
לומר ולקרוא בשם
לבני אדם, אבל באמת
שהוא אפלו למעלה
אדם כראם בשמכנין
אתה" וכו' (פ):

התאוות גדולות כגון
יכול להיות שהוא
דהינו שיש לו איזה
תאות ממון וכיוצא
בנגד אותה התאוה,
התאוה עד שאפלו
התאוה. ואפלו אם
האחרת שהוא רחוק
א משקע בה כל-כך
לעיל. וכמו שמצינו
יכול להפקיר עצמו
עד אמו שעושה לה

הקדמה לשרית שרגא המאיר חלק חמישי

שנו חכמים בלשון המשנה, ברוך שבחר בהם ובמשנתם, לשון המשנה, היינו שצריך לשנות תמיד פעם אחר פעם, כמו כן לומר שבחים להמקום ב"ה וב"ש ליתן שבח לבורא עולם צריך לשנות בכל פעם ופעם, וע"כ אעפ"י שכבר נתתי שבח להבורא ב"ה וב"ש בכל הספרים שהוצאתי לאור עולם עד כעת, אבל בכל יום יהי בעיניך כחדשים, ובכל ספר וספר שאדם זוכה להוציאו צריך לשנות שבתו, כי השמחה תוא חדש ממש, כמו שעוד לא זכה לזה מעולם

ר ב פעמים חשבתי לא עליך המלאכה לגמור, ולא לכל שואל צריך ליתן תשובה, הלא איש יהודי אנכי, פשוט כמו שאר יהודים. וצריך מקודם ללמד השיעורין כסדרן ואין מעבירין על המצות, ולבאר הלכות חדשות צריך לעיון רב וללמד הסוגיא וההלכה עד שזוכים לכוון להלכה, ועל ידי זה הרבה פעמים צריך לשנות הסדר של השיעורין כסדרן, וחשבתי שלא טוב לעשות כן ובלי נדר שלא להשיב עוד רק עד שאלמד מקודם השיעורין כסדרן, וראיתי בחלומי או פשט הכתוב ושם את אפרים לפני מגשה, ופירושו הוא, כי אפרים מרמו על חדושי תורה שאדם מחדש, כי אפרים הוא מלשון פרו ורבו, היינו להפרות ולהרבות בחדושי תורה, ומגשה הוא אותיות משנה, היינו לשנות סתם, אצל הקב"ה חשוב יותר התורה שהיא בבחינת פרו ורבו, שמבאר ומחדש חדושים, מסתם לימד, והוא ושם את אפרים לפני מגשה, ע"כ חלמתי. וזה לשוני הקדוש של תנא דבי אלי רבא סוף סרק י, אשרי מי שמתחדש דברי תורה על פיו, וכל מי שמתחדש דברי תורה על פיו דומה כמי שמשמיעין אותו מן השמים ואומר לו כך אמר הקב"ה וכו' ובשבילך אני מציל את ישראל כו' עכ"ל התנא דבי אליהו, וע"כ חזרתי ממה שבתי, וחזרתי להשיב כמעט לכל שואל ושואל, ואעפ"י שעי"ז אי אפשר לי להשלים השיעורין כסדרן עד שנלקטו התשובות גם לחלק זה החלק החמישי ונשאר עוד בכתובים ת"ל.

ג ה הבריאות הגשמיות אשר ממרידני הרבה פעמים קשה עלי העיון, עם כל זה חוקתי את עצמי בעת שהוטב לי קצת וביארתי והשבתי תהלה לאל, ובזכות אבותי הקדושים זכיתי לראות גם החלק החמישי של השרית שרגא המאיר לאור עולם.

א ודה ד' ששמעתי מפי גדולי ארץ שבחים על ספריי, ובפרט מהגאון עולם וצדיק רבן של ישראל מהור"ר רבי ישראל יעקב קניבסקי בעל קהלת יעקב וצללה"ה שאמר כמה פעמים שבחים על ספריי ועד השמיעה שלחה אותי לביתו העיר אותי להזכיר בחלק זה דבר פלא שהי, כי חלק אחד מהשו"ת שלקח ממני עיין בו, ואמר שרצה עוד לעיין בספרי רק נכדו לקח הספר ממנו, וע"כ הגני רצה לספר אחד, והי בעיני השומע לפלא כי לא הי דרכו לעיין באחרונים עכ"ז בספרי שכבר עיין בו וביקש עוד ספר כדי לעיין בו עוד, זי"ע ועכ"א. אחר הודאה להשי"ת על העבר אתן תפלה על העתיד שיחוקני ד' לבריאות השלימות ויאיר עיני במאור תורתו ללמד וללמד לשמור ולעשות ולקיים כל דברי תורתו ולראות בגים ובני בגים עוסקים בתורה לשמה ויתקיים בי לא ימושו מאיך ומפי זרעך אמר ד' מעתה ועד עולם אכ"י.

אור ליום ג' שנכפל בו כי טוב לסדר כי לגוי גדול אשימד שם (ויגש) תשמיו לסיק פה לנוודן הברכה.

המצפה לרחמי שמים כל היום,

שרגא פייויש שנעעבאלג

בן כ"ק אאמרד הגה"צ ר' דוד זצ"ל

ראב"ד ורי"מ דק"ק וויזניץ

ואח"כ בק"ק מחה"ד במאגנטסטער יצ"ו

נכד הגה"ק אור שבעת הימים בעל סדורו של שבת ובמ"ח זצ"ל

ונכד להגה"ק שר בית הווהר בעל עשרת צבי מוידו ששוב זצ"ל

זי"ע ועוד גאונים וקדושים זי"ע ועכ"א.

עתיק

אמונת

חנוכה

עתיק

קלז



ת, וכל רגע בהם הוא אבן
נים יש במצוות ימים אלה
ההלל, והודאת "על הנסים"
כולם הם המשכות לכל מיני
ציות וגשמיות. ואז מתגלים
בדאיאת בסדורים סדר המדות
מה"ט כתב האריז"ל שנוסח
נו חנוכה" שיהא מנין י"ג
ים גמורים בלי שום טעם אף
ומתגלה בפורים, אשר מאור
המקטרגים.

כל שזכינו למתנה יקרה כזו
ב שמביא איזה שעשוע לבנו
שע בו. וכמור"כ שולח לנו
כדי לחיותנו בימי חולינו
ומת ישראל, ולהדליק את
שיהודי מדליק נרותיו, כך
קה ומדליק את נרותיו שהם
ה' ה' נשמת אדם". ויען כי
"כ יש בהם סגולת כל טוב
ודות. ובברכת הודאה ששם
אותך שבכל יום ובכל עת,
ים", כי ברכה זו היא בחי'

הכין עצמנו לזה, ושנהי
פחילות נאות ושמן זית זך
ודות) כדי שיאיר עלינו אור
גביא כוונת נ"ח מהאריז"ל
ק. הוי"ה אלקיים, הוי"ה
צין נ"ר. והעיקר הוא השם
ך אהי"ה טוב דמאי דהוי
חדש וכמ"ש לעיל אצל
על ציון תאיר ונוכה כולנו

מאור הגנוז מה שלא הי' אתמול. זה מרמז על
חידושי תורה.

ידוע דכל זמן ומועד מיוחס לחדשו ולמזל החדוש
(ולצירוף הוי' השולט בחודש ההוא) ובכל
חודש שולט מזל וצירוף מיוחד אשר ממנו נובע אור
המועדים החלים בו. ומבואר זה בפסיקתא רבתי פ"ק
(למה נתן הקב"ה התורה בחודש סיון מפני שהוא
תאומים ולא בניסן ואייר מפני שהמזל לא הוכשר
בעיניו ית' לקבלת התורה. עיי"ש).

The
asso
with a
month
import

ולכן יפלא על מועד החנוכה שחל בשני חדשים
כסלו וטבת ותחת שני מזלות.

כס
in 2
2

ונקדים לבאר ב"ה אומרים מוסיף והולך, משום
שמעלין בקדש ולא מורידין. וקצת קשה,
שהכלל שמעלין בקדש הוא היתר ואינו מצוה. ואין
מורידין הוא איסור. אבל אין חיוב להעלות בקדש רק
שמותר לעשות כן? ומדוע מחייבין ב"ה להיות מוסיף
והולך, די שאינו גורע כב"ש. (מצאתי ישוב לקושיא
זו בספר שפת אמת שתרווייהו מודים שצריך היכר
ליומי ולעשות שינוי ולכן טוב להעלות מלהוריד).

inly
היא
one
to
equip
is
Some
can
don't
to,

היום הזה הוי' אלקיך מצוך (דברים כ"ו) ופרש"י בכל
יום יהיו בעיניך חדשים. ופירושו המפרשים
שיחדש האדם בכל יום חידושי תורה ועיי"ז יהיו
חדשים. והנה כל ענינה של חנוכה מרמז על תורה
כמבואר בספה"ק. וספר בני יששכר מלא מזה.

Make
day
-my

ומבואר בספה"ק שכל מה שאדם מחדש בתורה הוא
מוציא מאור הגנוז של ששת ימי בראשית.
ובחנוכה נתגלים אורות הגנוזים של ש"כ כמבואר
ברוקח ומדרש פינחס ובבני"ש. (ולפיכך דולקים ל"ו
נרות כנגד ל"ו שעות ששימש אור הגנוז לאדה"ר
עיי"ש) נמצא שחנוכה מרמזת על ענין חידושי תורה.
ובזה תמצא טוב טעם לב"ה מעלין בקדש, כיון שנו
חנוכה מרמז לתורה, מוסיף והולך בכל יום אור חדש

When
has
in
is
is
36
36

"
ה
each

חידושי תורה

(וחכמת יננית נקרא חשך כידוע ממדרש "וחשך זה
יון". ולכן בחנוכה שנצחה אור התורה את
חשכה של יון נתגלה אור חכמת וחידושי התורה זה
לעו"ז. חש"ך בגימט' חידו"ש).

והנוסחא של ברכת הנר שנתפשטה, הוא אקב"ו
להדליק נר של חנכה.

נ"ר ש"ל חנכ"ה בגימט' בכ"ל יו"ם יהי"ו בעיני"ך
חדש"ם. ונעשה הנס על ידי כהנים. כה"ן ר"ת
כ"אלו ה"יום נ"יתנה. (הן אמת שכסוד כתוב חניו-כ"ה
באות וא"ו, מ"מ בתורה. כתוב חנכה חסר וא"ו בכל
מקום. ושניהם אמת כידוע מדברי האריז"ל בכוונת
צפונה צפנה).

אבל לפי האריז"ל צריך לברך להדליק נ"ר חנוכה
(כדילוג תיבת ש"ל) וגם לדידי' מרומז שפיר,
היו"ם הו"ה הוי' אלקיך מצוך, בגימט' נ"ר חנוכה
עם כולל האותיות שבתרווייהו.

ובזה מבואר שחנוכה חלה בכסלו וטבת, שני זמנים,
דהלא ידוע כמובא למעלה שחנוכה מרומז
לחידוש בתורה. וכן מלת חנוכה מורה לחידוש
כמוכן, כמו חנוכת הבית. וכל דבר שעושים בפעם
ראשון מה שלא הי' מקודם נקרא חינוך. ונכנסת
חנוכה מחדש לחודש שהוא שינוי הזמן להורות
שאפילו בשינוי הזמן ג"כ יהיו דברי תורה חדשים
כיום נתניתם, ע"י החידושי תורה, ותמיד יהיו בכחנית
חנוכה שהוא התחדשות. [נסלו מכוון כנגד סיון
כידוע, והוא מחדשי דכורא. וכמו שאין שבועות תלוי
בקביעות החדש להורות שהתורה למעלה מהזמן, גם

Times
Change,
does
not

is
and
both
have
no
change

צדיק

פרי

לראש חודש כסלו

צדיק

רנג

ה' ישלם לך כו', ישלימנו לך
 ו' וישלים אתך. ועל כן בראש
 חודש לתקן שורש פגם הנחש
 פשם מיד שונא. ובראש חודש
 המדות שיש בו גם כן נהירו
 דוד (וח"ג עט ב) ועל כן אומרים
 שת כתר. שהזמן לתקן עד
 בראשית המחשבה כ"ע איהו
 א במדרש הנעלם (ראש פרשת
 אבינו דעביד ליה כרסי יקר
 ולפן נשמתא דצדיקיא וקב"ה
 י"ש ירחא וירחא. וכד חמא
 בקלריאה שכינתא דמאריה
 י קב"ה כו', והיינו דשופריה
 ד דאדם כמו שאמרו (וח"א לה
 ד"ק (שם קסח א) כל מאן דחמי
 תכל באספקלריאה דנהרא,
 כאדם הראשון קודם הקלקול
 אל הכסא כמו שנאמר כצלמנו
 מרו דיעקב אף שהוא שמש
 בכל ראש חודש אויל עמיה
 ר לקבלא אולפן נשמתא
 דדש הוא חבור השמש והירח
 מש. והיינו תורה שבעל פה
 בכתב. וזה אולפן נשמתא
 תורה שבעל פה קרינן לה.
 אור תורה שבעל פה. וכן
 ש חודש לא מצינו רק אצל
 המלך מרכבה למדת מלכות
 קדושת החודש. שבתורה לא
 דת ראש חודש. וכן במשנה
 דוד (ראש השנה כג) וסעודות
 כו', והיינו בעת קידוש
 (סנהדרין ע) אכל בעיבור
 ובירושלמי שם דר' יוחנן
 א בצפרא ומלקיט פירורין

ואכל ואמר יהא חלקי עם מאן דקדש ירחא הכא
 רומשית. ובאמת לא מצינו לשון קדושה לראש
 חודש רק בתורה שבעל פה מצינו ראש בית דין
 אומר מקודש וכל העם עונין אחריו מקודש
 מקודש (ראש השנה כו). והבית דין בעת קידוש
 החודש עשו סעודות מפני שאז הרגישו קדושת
 החודש. וכן המלך שהיה מרכבה למדת מלכות
 הרגיש קדושת החודש ועשה סעודה. ושאל היה
 המלך הראשון ואם היה מקיים מחיית עמלק היה
 אז גמר התיקון. ועיקר השעיר בראש חודש
 איתא בזוהר הקדוש (ח"א קלח ב) חד שעיר בגין
 לאמשכא לי' לאתריה ויתפרש מן סיהרא כו',
 עיין שם וזה מחיית עמלק שנצטוה שאל. ואף
 שהעיקר מלכות בית דוד משבט יהודה מכל
 מקום כיון שנצטוה שאל על מחיית עמלק
 שאינו נופל אלא ביד בניה של רחל כמו שאמרו
 (בראשית רבה פ' עג) דעמלק ראשית דקליפה.
 וכ"ע איהו כתר מלכות מלך שהוא מרכבה למדה
 זו יכול לכבושו. משי"ה גימטריא נח"ש כמו
 שאיתא בספרים הקדושים והוא יתקן הכל. ואם
 היה שאל מקיים הציווי למחות זכר עמלק היה
 הוא משיח בן יוסף. וכמו שכתב הרמ"ע מפאנו
 על מה שאמר יהונתן ואנכי אהיה לך למשנה
 שהיה כונתו שיהיה משיח בן יוסף. וכן היה שאל
 משיח בן יוסף אם היה מקיים מחיית עמלק.
 ושאל נקרא גם כן משיח ה'. ואז שלא התפשט
 עדיין מלכות בית דוד והיה שאל מרכבה למדת
 מלכות שהיה מלך ראשון בישראל עשה סעודת
 ראש חודש. וכן כל אחד מישראל כמה שמרגיש
 בנפשו מקדושת ראש חודש שהוא זמן כפרה כו',
 ותשועת נפשם מיד שונא כפי זה צריך להרבות
 בסעודת ראש חודש. רק גרמו בשאל המלך
 ובבית דין בעת קידוש החודש. שהם הרגישו
 קדושת החודש ביחוד כאמור:

[ב] שמות חדשים עלו מבבל כמו שאמרו
 (בירושלמי פ"א דראש השנה ובראשית
 רבה פ' מח) שבתורה הוזכר רק מספר החודש לניסן-

בחודש השלישי בחודש השביעי ואחר כך
 בנחמיה הוזכרו בשמות. והענין שמתחלה כשהיה
 בית המקדש קיים כתיב זאת עולת חודש בחדשו.
 שבכל חודש הרגישו קדושה מיוחדת. וכן כתיב
 "היה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו'".
שבכל חודש מתחדש ענין מחודש בדברי תורה
וכן בכל שבת ושבת. וכן בכל שנה מתחדש
בראש השנה חידוש ענין מחודש בתורה, וכן
מתחדש בכל השנה בכל חודש ובכל שבת. ומעין
 זה מצינו (סנהדרין קג): מנשה היה שונה ג"ה פנים
 בתורת כהנים כנגד שני מלכותו ופירש"י ספר
 ויקרא היה מחודש בו בכל שנה ושנה ודורשו
 מפלפולו עיין שם. (ונתבאר פרשת בראשית מאמר ד)
 והיה להם הרגש התחדשות הדברי תורה בכל
 שבת ובכל חודש. ואחר כך כשנשכח מהם
 ההרגשה בחידוש התורה. וכן לאחר חורבן בית
 המקדש שלא היה עולת חודש בחדשו. אז תקנו
 אנשי כנסת הגדולה שיסדו תורה שבעל פה
 ותקנו שמות החדשים. ומצינו במדרש (ויקרא רבה
 פ' כט) על תשרי תשרי ותשבוב ותכפר על חובי
 עמך. והיינו שבו יום הכיפורים ושם החודש
 מורה על המכוון מהחודש. ושם חודש זה כסלו
 והוא מלשון אם שמתי זהב כסלי וכן כי ה' יהיה
 בכסלך שהוא לשון מבטח עזו. נראה שעסק
 חודש זה שכל אחד מישראל יהיה לו מבטח עז
 בה'. ובספר יצירה המליך אות ס' בשינה כו',
 וכסלו בשנה. אות ס' איתא בזוהר הקודש (ח"א ג
 א) שא"ל אנת צריך לאתרך כו', נפילין דאינון
 סמיכין עלך כו'. ובגמרא (ברכות ד:) אפילו הכי
 חזר דוד וסמכן ברוח הקודש שנאמר סומך ה'
 לכל הנופלים, ושינה איתא (בראשית רבה פ' יז)
 תחלת מפלה שינה דמיך ליה ולא לעי באורייתא
 כו'. ולעיל (שם פ' ט) איתא הנה טוב מאד טובה
 שינה ומקשה וכי שינה טוב מאד לא כן תנינן יין
 ושינה כו', אלא מתוך שאדם ישן קימעה הוא
 עומד ויגע בתורה הרבה. והיינו שיש שינה שהוא

קען

אמרי

ראשהשנה

פנחס

אמר

בשופר (בזה"ל: "און האב ארויף גיבלאזין מיט דעם שופר").

ואחר כך אמר: לא אוכל להבינכם דבר זה, כי יש תורה שהיא למעלה מהדיבור כמ"ש בתיקונים (כג, ב) והמשכילים - אינון משכילים מגרמייהו עד דלא יכלין למלא בפומייהו (והוא דרך משל כשאדם חולה צועק מחמת שאינו יכול להרחיב ולפרש לבני אדם את גודל חוליו ומכאוביו). וקילס את הדבר הנ"ל שעל ידי זה שנפלה חרדה וכו'.

מורה beyond 7/2/13

תצה

בשם הרב ז"ל שאמר קודם התקיעות בענין אהבה שכין אדם לחברו, כי כל אדם יש לו אות בתורה (מגלה עמוקות אופן קפו), ואותיות נקראים אבנים בספר יצירה (פ"ד מ"ג), וכשמתחברים כל האבנים לאבן אחת כשזורקין אותו אבן לחויה בקירטא ש"ט הוא דבר גדול והוא עליית שכניה, וזה עלה אלקים בתרועה (מגלים מו, ו) ש"כ.

Everyone is letter, letters are stones Throw the stones at the who

תצו

שמעתי מזקיני [מוהר"ר רפאל ז"ל], שפעם אחת אמר מורו רבי פנחס ז"ל לפני התקיעות ש"כא: ראיתי שאין הדיבורים [התפילות] שלכם עולים למעלה וייל ש"כ איר באלי מיטעט אן אַ גאנץ יאהר מיט ליגין, לכן אם תקבלו עליכם שלא

If you refrain from the words will ascend...

שיח. כדלעיל מאמר תפא.
שיט. עפ"י זוהר (ח"ג רעב, א ועוד) דהכנעת הס"מ (החויא) הוא ע"י שזורקין עליו אבנים ע"י הקירטא [והוא כלי העשוי לזריקת אבנים], עיי"ש. ומ"ש (בפנים) שהוא דבר גדול - הוא עפ"י תיקון"ז (סא, ב) עיי"ש.
ש"כ. בכתבי קודש תר"ז (ב/57) נוסף בשוה"ג: נ"ל הכותב, "תרועה" - לשון רעות ואהבה, והבן. ש"כא. ראה גם להלן מאמר תקלו.
ש"כב. מפני שהנכם מבלים כל השנה בשקרים.

תאמרו שקרים, יהיה עליה לדיבורים שלכם. ונפל פחד גדול על העולם והתחילו לכבות בבכיה גדולה, ואח"כ צוה לתקוע.

תצו

בתוספות (ראש השנה טו, ג ד"ה מדי) [בשם הירושלמי]: כתיב ביום ההוא יתקע בשופר גדול, כד שמע שטן תקיעת שופר בהיל וכו' אמר ודאי אתי משיחא ומטי זמניה למתבלע ומתערבב ולית ליה פנאי למעבד קטגוריא. לכאורה תמוה, שבכל שנה ושנה יש לו אותה טעות, האיך אינו מרגיש? ותירץ, דבכל שנה השטן הוא יצה"ר חדש כמו שבבחינת הקדושה דבכל שנה נתחדש בחינה חדשה (פרע"ט שער ר"ה פרק ב) כן זה לעומת זה וכו' ואינו אותו דאשתקד (לא ידעתי בשם מי).

↓

תצה

בזוהר שהיה אז מנהג שלהם כשהיו במדבר היו תוקעין להפריש בין החיים ובין המתים (א"כ ר"ה פמ"ה ג). לכן תוקעין בראש השנה שהוא יומא דדינא, להפריש. וגם במוצאי יום הכיפורים גם כן תוקעין להפריש אותן שנחתמו לחיים.

תצט

בוונת התקיעות לעורר הזעיר אנפין משינתו, ועיין בכוונת התקיעות.

does he make yr?!

new teach par!

אין קען זען דאס אין

אין קען זען דאס אין

וזהו פירוש מלת התעוררות. וכן עושים והוא לשון התעוררות בגמרא (מגילה י"ג, ב) תיר

תק

רומה ה' בעוין נשיר (מגלים כ"ג, ט). ש רבי יצחק חיות ז"ל יצחק" שאמר בשם אמר נכרים משתעבדין ולא אמר "הגבור" עד הגדולה ואמרו הן כדאיתא בגמרא (יומא: תיבת "הגבור" בראש בקול בכי. וזהו (מגלים כ"ג) שתגאלנו מן האומות, גבורתך, שנאמר "הג וזמח

תקו

ונתנה תוקף שבמוסן שיש בו כל וביאר קצת מהם: "שופר" קדושת היום על ידי השופר כי ה תנשא מלכותך כי על נפל פחד גדול על כ בתשובה, ועל ידי זה

ש"כ. אב"ד סקוליא (נפ נמצא ב"זרע יצחק ש"כ. כי מדת "ואמת" ה"ין בגימטריא "הבל", והם סוד עם "הבל" (עפ"י

קל

הגדות חדשות

שאלו לרבי נפתלי מרזפשיץ:

— מדוע מדפיסים מדי שנה הגדות חדשות?

ענה:

— לפי שהרשע של אשתקד מחזיק עצמו השנה לצדיק...

קלא

רוח הקודש

שח רבי פנחס מקוריץ:

מעשה באחד שהתפלל לרוח הקודש והשיג חצי, — תפלה עושה

מחצה — והוא השיג רוח...

קלב

עומד מלאך ומכה

כתוב: „ורב כמה שנאמר, רבבה כצמח השדה נתחיד“ אמרו חז"ל:

כי על כל עשב ממונה מלאך המכה את העשב וממריצו: גדל...

שאלו לרבי שמעון מירוסלב:

— מה חטאו של העשב כי מכים אותו? הלא העשב נברא

לגדול לאט?

נענה רבי שמעון:

— בגלל בעלי שררה, גאוותנים, העוטרים כתרים גדולים עד

לשמים, הם גדלים כה מהר, עד כי נדמה שאינו גדל כלל...

קלג

חלומות

יחסן, בעל צורה בא להרבי רבי שמחה בונים מפשיסחה וסיפור בפיו:

— אבי מרבה להתגלות בחלומי, דורש ממני ללבוש לבנים

ולנהל עדה של חסידים.

ענה לו הרבי:

— עצתי שכשיבוא שוב תגיד לו שלא יטרידך יותר, זה מתחזי

כיוהרא והחסידים יתרחקו וילכו ממך.

רצונו להפוך ל„רבי“ — שיתגלה לחסידים בחלומם ויצוה

להם...

קלד

היער

שה רבי יוסף מקוצק:

— חמל הבורא על היער ולא יצר לאילן פה, שאלמלא כן היה

כל עץ טוען: אני הנני היער!

מיוצרי

עורך הסדר מגב

ברוך אתה יי
מן הארץ:

מיצה

עורך הסדר מני
ומברך "על אנ
האמצעית בהסי

ברוך אתה יי
במצותיו וצוננו

מוציא מצה

אבי התמנה לרבה הר
מלחמת-העולם הראשון
בחזית (רוב החיילים שנ
אני אופה המצות היחיד
בחג הפסח. אז בבקשה
מסוימת על-מנת שאוכל

מברך בורא פרי הגפן ושותה כוס שנייה בהסבה לצד שמאל

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי
הגפן:

ונודה לך שיר חדש

חברי הנהדרים, אנחנו עדיין שרים מנגינות ישנות. הכול נושן, יהדות היא דבר קדום - לא היהדות האמיתית, אלא היהדות כפי שאנחנו מקיימים אותה ומלמדים אותה ביום-יום. שבת היא דבר קדום. כל מה שאנחנו חושבים על ירושלים, או זה על זה, הוא דבר ישן. התפילה הכי עמוקה שיש לי בשם כולנו היא ושם נשיר שיר חדש, ריכוננו של עולם, תן בליכנו שיר חדש!

אתם יודעים, חברים, הסתובבתי ברחובות ירושלים, תל-אביב, חיפה, באר שבע. אני מתבונן על האנשים הצעירים, אתם יודעים מה הם צריכים? הם צריכים שיר חדש, שיר חדש לשיר. אני מסתובב ברחובות של ניו-יורק, פריז, רומא, שטוקהולם, ורואה את עיני האנשים. אתם יודעים למה הם משוועים? לשיר חדש. שיר חדש בא רק מעיר הקודש - ושם נשיר, רק משם נשיר. יבוא יום וכל העולם ילמד מאתנו כיצד לשיר שיר חדש. שיר ללא שנאה, שיר שכולו אהבה.

רהצה

יטול ידיו ויברך "על נטילת ידים".

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו
במצותיו וצוננו על נטילת ידים:

I

→ **H**ALAKHIC man is a man who longs to create, to bring into being something new, something original. The study of Torah, by definition, means gleaning new, creative insights from the Torah (*hiddushei Torah*). "The Holy One, blessed be He, rejoices in the dialectics of Torah" [a popular folk saying]. Read not here 'dialectics' (*pilpul*) but 'creative interpretation' (*hiddush*). This notion of *hiddush*, of creative interpretation, is not limited solely to the theoretical domain but extends as well into the practical domain, into the real world. The most fervent desire of halakhic man is to behold the replenishment of the deficiency in creation, when the real world will conform to the ideal world and the most exalted and glorious of creations, the ideal Halakhah, will be actualized in its midst. → The dream of creation is the central idea in the halakhic consciousness—the idea of the importance of man as a partner of the Almighty in the act of creation, man as creator of worlds. This longing for creation and the renewal of the cosmos is embodied in all of Judaism's goals. And if at times we raise the question of the ultimate aim of Judaism, of the telos of the Halakhah in all its multifold aspects and manifestations, we must not disregard the fact that this wondrous spectacle of the creation of worlds is the Jewish people's eschatological vision, the realization of all its hopes.]

The Halakhah sees the entire Torah as consisting of basic laws and halakhic principles. Even the Scriptural narratives serve the purpose of determining everlasting law. "The mere

17

power of the delineated law and the limiting
 he Almighty implanted in existence presented
 resomeness and majesty to King David, the
 rael, as reflected in the natural phenomenon
 b and flow of the sea (caused by the gravita-
 e sun and the moon and the rotation of the
 high tide and the sea at low tide appeared in
 lars as a symbolic elemental process, as a
 cle of an eternal clash of forces. It is as
 high tide, rushing to meet the shore, desires
 ndary and the law, as though the disorder of
 rces, of chaos and confusion, desires to cleave
 ct and exquisitely chiseled creation and lay it
 ighty strength of the law of the Almighty bars
 hem [the waves] and shatters them. "Thou
 swelling of the sea; when the waves thereof
 hatter them" (Ps. 89:10).

aid: When David dug the pits, the deep arose
 o submerge the world. . . . David thereupon
 ffable name upon a sherd, cast it into the
 ded."¹⁰⁶ "When David began to dig the foun-
 mple, he dug 15 cubits and did not reach the
 ound one potsherd and sought to lift it up.
 I] unto him: You may not. Said [David] unto
 aid [the potsherd] unto David: Because it is I
 ng the deep. Said [David] unto it: And for
 u been here? Said [the potsherd] unto him:
 y proclaimed on Mount Sinai 'I am the Lord
 0:2). At that moment the earth trembled and
 I was placed here to restrain the deep. David,
 not listen to it. As soon as he lifted it, the
 arose and sought to inundate the world."¹⁰⁷
 sires to burst out of the enclosures of the law
 alms of orderly creation, the cosmic process,
 e of the world, and plunge them all back into

"nothingness," into desolation and ontic emptiness. However, it is held firm in the grip of the mighty law and its principles.¹⁰⁸

All of kabbalistic literature is imbued with this idea. The "other side," the "husks," the "mighty deep," the "angels of destruction," the "offspring of chaos," etc., all symbolize the realm of emptiness and the void, the domain of "nothingness," devoid of any image or stature,¹⁰⁹ that does battle with the glorious existence enveloped by the luster of the image of the Divine Presence.

However, this view, which threads its way through the entire course of Jewish thought, is not just a mysterious theoretical notion but a practical principle, a fundamental ethico-halakhic postulate.

II

→ **W**HEN man, the crowning glory of the cosmos, approaches the world, he finds his task at hand—the task of creation. He must stand on guard over the pure, clear existence, repair the defects in the cosmos, and replenish the "privation" in being. Man, the creature, is commanded to become a partner with the Creator in the renewal of the cosmos; complete and ultimate creation—this is the deepest desire of the Jewish people.]

The Scriptural text "And the heaven and the earth were finished, and all the host of them" (Gen. 2:1)—the Targum, the Aramaic translation of the Pentateuch, translates *va-yekhhulu*, "were finished," as *ve-ishtakhlelu*, "were perfected"—is both a profound expression of the soul of the people and the most fervent desire of the man of God. This lofty, ontological idea illumines the path of the eternal people. When a Jew on the Sabbath eve recites [this passage as part of] the *kiddush*, the sanctification over the wine, he testifies not only to the existence of a Creator but also to man's obligation to become a partner

ר' שלמה קלוזנר זצ"ל

שפר

קב"ה למשה (שמות כ"ח)
לאהרן אחיך לכבוד
עשה רבינו יעשה משלו
שיכירו הכל כי הוא שמח
מתקנא בגדולתו, ומזה
ולתפארת, ולפי זה הנה
אל כל הענין מה שצוה
כן, ולכך סברו הם שגם
יעשו הם משלהם, לכן
בגדי אהרן והיה מוכרח
כי בגדי אהרן לא יהיו
משלו ממש, וא"כ היה
ודו ולקחו בחזרה כיון
והקדש טעות לא הוי
לא כן הוא רק כל איש
בם אותם להביא לכל
ה' לעשות ביד משה
גלאכה ואף בגדי אהרן
זה לעשות אותם ביד
לא משלהם מ"מ כיון
הביאו נדבה משלהם
ו בחזרה רק הביאו בני
יאו אותם בתורת נדבה
ום לשם גבוה וזה הוי
קדש בטעות ודו"ק:

אמרי

בארץ עי"ש, ועי' בנזה"ק בפ' ויצא על
מד"ר ותקרא שמו ראובן, ולפי זה הנה
משה בא להוציא מלבן של ישראל שלא
יקפידו מה שלא נבחר מכולם רק את
בצלאל ונתן להם טעם היינו מחמת שמו
שכבר יש לו שם טוב ונקרא בצלאל וכמו
שדרשו (ברכות נ"ה): שאמר בצל אל היית
א"כ בצלאל שם נאה הוא מאד, ונראה מזה
מוכח דמתחלת הבריאה נולד במזל שיהיה
מוכן להיות חכם גדול לכך בחר אותו
הקב"ה. וזה אומרו ראו קרא ה' בשם
בצלאל ועל שמו נבחר לכן שפיר הביא
המדרש הה"ד טוב שם משמן טוב:

ויקהל

למלאכת עבודת הקודש וגו'. כלומר הבעלי
מלאכות עצמן לא די שהם קבלו על עצמן
לעשות כל טרחות העבודה לעשות אותם
בחנם והוי סברא שיפטרו מלתת עוד נדבה
למשכן, לכך אמר שלא כן היה רק והם
הביאו אליו עוד נדבה בבקר בבקר ר"ל והם
קאי על בעלי המלאכות, לא די שעשו
מלאכת המשכן הביאו עוד נדבה בבקר
בבקר, ומיושב חיבת עוד והטעם מדוע
הביאו נדבת לבם הוא יען כי נחשב
בעיניהם למעלה גדולה מה שזכו להתקרב
למלאכת המשכן ע"כ עבור זה עצמו נתנו
עוד נדבה בבקר בבקר וא"ש:

שפר

רצה



← א"ת (ט"ו) ולחשוב מחשבות לעשות בזה הבכסף

ויאמרו אל משה מרבים העם להביא
מדי העבודה למלאכה אשר
צוה ה' לעשות אותה ויצו משה ויעבירו
קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד
מלאכה לתרומת הקודש ויכלא העם
מהביא. ויל"ד דלשון ויכלא העם מהביא
אינו מובן דהו"ל לומר ולא הביאו העם
עוד, וגם מה אמר לשון העם ולא אמר
מרבים בני ישראל להביא, אך נראה
דלכאורה קשה מה היה איכפת למשה מה
שהביאו יותר ואם לא יהיה נצרך למלאכת
המשכן יהיה לקיץ המזבח ולקופה של
צדקה לקרבנות נדבה:

ויאמרו אל משה מרבים העם להביא
מדי העבודה למלאכה אשר
צוה ה' לעשות אותה ויצו משה ויעבירו
קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד
מלאכה לתרומת הקודש ויכלא העם
מהביא. ויל"ד דלשון ויכלא העם מהביא
אינו מובן דהו"ל לומר ולא הביאו העם
עוד, וגם מה אמר לשון העם ולא אמר
מרבים בני ישראל להביא, אך נראה
דלכאורה קשה מה היה איכפת למשה מה
שהביאו יותר ואם לא יהיה נצרך למלאכת
המשכן יהיה לקיץ המזבח ולקופה של
צדקה לקרבנות נדבה:

ונראה דבאמת היה אפשר מן הריבוי
להחזיק אותו לקיץ המזבח או
לקרבנות נדבה ולעשות ממנו מצוה אחרת
כי הכל נתנו ע"ד משה רבינו, אך מה שלא
עשה כן כיון דיודע דבכל מקום שנאמר
העם קאי על הערב רב והגרים. והנה קיי"ל

בכאן אומנים מובהקים במלאכות אשר כבר
נתחדשו, אלא אפילו לחשוב מחשבות
לעשות בזה בכסף ובנחשת, ר"ל אומנים
גדולים שע"י מחשבתם היו יכולים לעשות
המצאות חדשות ג"כ היו במשכן וא"ש:



ט"ז ויקחו

ט"ז) ויקחו מלפני משה את כל התרומה
אשר הביאו בני ישראל

ל בני ישראל ראו קרא
בצלאל בן אורי וגו'.
וה"ל הה"ד טוב
טוב שמו של בצלאל
נראה כוונת המדרש
(ברכות ד') דשמא קא
אשר שם שמות

הרב משה יעקב קאננער
בעמח"ס שפתי מלך ועוד²

ברשות המרא דאתרא, רבנים ראשי ישיבות ותלמידי הרב זצ"ל, ומארגני הערב, מורי ורבותי. בפסחים נ"ד אי שלשה דברים עלו במחשבה ליבראות (כדי שיהא לעולם קיום), וא' מהם על המת שישתכח מן הלב, ועי' ברכות י"ח ששיעורו י"ב חודש ובמו"ק מובא ל' יום, ופלא הוא שאצל גדולי ישראל וחכמי וצדיקי הדורות אינו כן. רואים אצל זקנים שצורת רבותיהם נחקקו בתוך נשמתם לזמן רב. התארח אצלי יהודי מדענווער שהיה גאלאנטא תלמיד ולא גר בין יהודים חרדים, ואעפ"כ כל יום ולילה דיבר מרבו, והוויל דמעווער מעיניו בשעת דיבורו. אצל רבי'ס הוא מושג אחרת, הגמ' בכתובות מביא האי סהדותא עד שיתין שנין מידכר ולא אחרי זה, אבל אצל רבי'ס וראשי ישיבות שהפיצו תורה וקדושה רואים שזה נמשך יותר מע' שנה וכדו'.

דבר בעתו מה טוב, הרי התאספנו כאן במטרה אחת לזכור הגדול הדור, הרי מתגעגעים לצורתו העילאית ולמתיקות שלו ולחמימות.

נח נפשיה דר' פנחס וכוליה תלמודי לא גמרינן - את מי יכולים לשאול ענין שידמה לזה גמ' מפורשת או רש"י או תוס' מכל הש"ס.

נח נפשיה דר' פנחס ואהבת התורה ואהבת ישראל לא גמרינן - פעם שאל הרב לא' אם לומד בספרי הצפנת פענת, ואמר הרב, שספרי הראגעטשאווער הם בעבורו מוסר ספר עד היכן ילוד אשה יכול להשיג בתורה עלי אדמה. רבותי אם כן, הרב הירשפרונג הוא בעבורינו ספר מוסר, כל מכיריו יכולים להתבונן עד היכן בשר ודם יכול להגיע, וגם לשאוף להגיע עכ"פ אפס קצהו.

Learn Ruzatchover as a trait look what a human being can achieve!

דף א' מספר מוסר זה, רצוני לבאר קצת ולהגדירו, עם ענין אחרת המובא בגמרא אצל רב. הגמ' בגיטין דף ל"ו (וכן בב"ב כ"ב כ"ג) גט פשוט) רב צייר כוורא, דהיינו כשהיה חותם שמו היה מציייר צורת דג ועי' באחרונים שמבארים ענינה, ויש לומר בעוד אופן. ידוע שרב היה גדול הדור (ורש"י במס' ביצה קורהו רבן של כל בני הגולה), הוא היפך את כל בני בכל לבני תורה, כדאי' בגיטין ו. מכי אתי רב לבבל עשה אותה כארץ ישראל, והרמב"ם בהל' תפילין כותב אמרו עליו על רב שכל ימיו לא הלך ד' אמות בלי תורה ובלי ציצית ובלי תפילין.

2) drew a fish as signature

Despite his unbelivable knowledge he was still striving for more like a fish for sandwigs!

ואעפ"פ שהיה גדול כ"כ אעפ"כ מובא בסנהדרין דף ה', אמר רב שמגה עשרה חדשים גדלתי אצל רועי בהמה, ומטרתו היה ללמוד הנפק"מ בין מום עובר למום קבוע, וזה אולי פתרון חתימתו שחכ"ל אמרו (ומובא במדרש פ' ויחי) למה נמשלו ישראל לדגים מה דגים הללו גדילין במים ואעפ"כ כיון שיוורדת טפה אחת מלמעלה מקבלין אותו בצמאון, כאילו לא טעמו טעם מים מעולם, כך ישראל גדלין בתורה וכיון שהם שומעין דבר חדש מקבלים

אותו בצמאון כאילו גדול הדור היה כוב רועי בהמה שהם פנ שהוא עצמאית של להם, ואצלו הי' גם צמאון וכדוגמת דני וכמו כן יש לומר מעולם היה ממש כן כך מלימוד התורה. הרב הירשפרונג ושמיה הוא גר. נעין בכבל היה גר.

בברכות דף נ"ח: בר חנילאי, נגר רב ד ביתא דהווי ביה שיתו ידא מן כיסא דסבר עיי"ש, ונעיין בעוד חנא בר חנילאי תלא אסור הבשר, ומשום רואים דבר נדיר בא בר טובים, ולא הסיד נמשך בתלמודו ולא רבותי ! בוודאי עני או מוסר או נצר ומחויבו, ובנוגע לעצ אחרת. ובוודאי המס שעי' התורה זוכים ג"כ חוץ ממה שאנו להיות טובי לב להט במקום גדולתו ש הגמ' שתורה נמשלו מתקיים אלא בנפש גבוה למקום נמוך ונ

Tafel gehen
Q: alles
total Tisch
Q: hinset

אותו בצמאון כאילו לא שמעו דבר תורה מעולם, וכן יש לומר שהאמורא רב אף על פי שהיה גדול הדור היה מוכן שבביל הלכה אחת של הבחנת מומין להקריב מעצמו ולהסתובב בין רועי בהמה שהם פסולים לעדות, והכל משום צמאונו לעוד הלכה של תורה, ולכך בחתימתו שהוא עצמאית של האדם, חתם בצורת דג שהרי הוא ממש התנהג כמו דג, שנמשלה ישראל להם, ואצלו הי' גם בחינה זה שבבביל הלכה אחת של תורה מסר נפשו ליי"ח חדשים מכח צמאונו וכדוגמת דגים שעולים לטפה אחת מלמעלה.

וכמו כן יש לומר על הרב הירשפרונג, צמאונו לעוד דף גמרא ולעוד דף כאילו לא למד מעולם היה ממש בבחינה זה, ואמר פעם שאינו יודע אם יקבל שכר על לימודו שנהנה כל כך מלימוד התורה.

הרב הירשפרונג אמר פעם לבניו שיחיי' שהכתובת³ שלו הוא בכבל אצל התנאים והאמוראים ושמה הוא גר. נעיין קצת במהלך החיים של התנאים ואולי נוכל לומר כדיוק באיזה מקום בכבל היה גר.

בברכות דף נ"ח: אי' עולא ורב חסדא הוו קא אזלי באורחא כי מטו אפתחא דבי רב חנא בר חנילאי, נגר רב חסדא ואתנח אמר ליה עולא אמאי קא מיתנח וכו' א"ל היכי לא איתנח, ביתא דהוו ביה שיתין אפייתא ביממא ושיתין אפייתא בלילא ואפיין לכל מאן דצריך ולא שקל ידא מן כיסא דסבר דילמא אתי עני בר טובים ואדמטי ליה לכיסא קא מכסיף וכו' ולא איתנח עיי"ש, ונעיין בעוד מקום שמוזכר אותו האמורא רב חנא בר חנילאי, במס' ביצה דף מ' רב חנא בר חנילאי תלא בישרא בעיברא דדשא, ומסיק הגמ' שם שלענין בשור שנתעלם מן העין אסור הבשר, ומשום דשאני רב חנא בר חנילאי דגברא רבה הוא וטריד בשמעתתיה עיי"ש, רואים דבר נדיר מאד, שאותו רב חנא בר חנילאי שלא סילק ידו מן הכיס שלא לבייש עני בר טובים, ולא הסיח דעת אפי' רגע מאחרים, אעפ"כ בנוגע לעצמו ואפי' לשמחת יו"ט היה נמשך בתלמודו ולא היה מבחין מסביבותיו, ולכך אסור הבשר.

רבתי ! בוודאי היה רב הירשפרונג גר בבית ההוא של רב חנן בר חנילאי, הרי לצורך עני או מוסד או נצרך לא הסיח דעתו לרגע, ונכנס בעובי הקורה לעזור ליהודי יותר מחלקו ומחויבו, וכנוגע לעצמו הרי היה חתיכה אחד של היסח הדעת, טרוד בשמעתתיה ויושב בעולם אחרת. ובוודאי המסירות והלב טוב בא לו על ידי לימודו, וכמו שמבאר האוה"ח בפרשתינו שע"י התורה זוכים להרחבת הלב, וכן הרמב"ם מבאר זה בכמה מקומות, ובוודאי אצל כולנו ג"כ חוץ ממה שאנו נכדי אברהם אבינו שהוא היה מקור החסד, על ידי שגלמוד תורה נזכה להיות טובי לב להטיב לאחרים כנפש חפצה.

במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו - עמדתו פעם אצל מעפל מים, והתכוונתי בדברי הגמ' שתורה נמשלה למים, מה מים הולכים ממקום גבוה למקום נמוך, אף התורה אינו מתקיים אלא בנפש שפילה, ותמהתי הרי גם אבנים וכדו' הולכים מכח כללי gravity ממקום גבוה למקום נמוך ומה חידוש של מים? אלא שמים הולך בטבע בלי רעש וכלי שינוי הטבע, להיות טובי לב להטיב לאחרים כנפש חפצה.

הערב, מורי ורבותי. אלם קיום), וא' מהם מוכא ל' יום, ופלא יים שצורת רבותיהם פנטא תלמיד ולא גר עיניו בשעת דיבורו. זין שנין מידכר ולא זזה נמשך יותר מע'

הדור, הרי מתגעגים

ול ענין שידמה לזה

שאל הרב לא' אם בורו מסר ספר עד ופרונג הוא בעבורינו וגם לשאוף להגיע

המוכא כגמרא אצל ו כשהיה חותם שמו ופן. ידוע שרב היה עת כל בני כבל לבני רמב"ם בהל' תפילין בית וכלי תפילין.

זכנה עשרה חדשים גם קבוע, וזה אולי יאל לדגים מה דגים יתו בצמאון, כאילו דבר חדש מקבלים

Told him children that no lives in! Go?

ע"י חנן בר חנילאי

Never stopped caring for them yet totally involved in keeping lead as regarded himself

! Hischitzing was the same way

Water = mit Both descend in a lofty place to a low place

Everything does? All descend because of gravity! Water does so quietly...

Total concern G: others, total Torah G: himself

אלבנות של זרע ישראל. ועל ידי
על ידו כל קומת הכנסת ישראל
שלימה ואומה מיוחדת אומה
זכו כל כנסת ישראל להיות בת
שבת שנמסרה לכולם:

ריאת העולם ואדם הראשון היה
אתערותא דלעילא, כי אדם אין
תא דלתתא להמשיך על ידי זה
לא. כך גם אחר חטא אדם
בגירושין ושילוחין כישראל
אמר ו"ל, כי הוא השורש לכל
בו השורש לקדושת ישראל אף
תגלה אחר החטא כנ"ל. ועל ידי
קדושת השבת דקביעא וקיימא
בך לבד בלא אתערותא דלתתא
בשבת הראשון ואלמלי זכה
בת השניה היינו ההשגה שמצד
האתערותא דלתתא בששת ימי
יום. היה זוכה על ידו לקדושת
יום הכיפורים שהיה אחר שבת
ששי שנוצר בו אדם הראשון היה
בצא היה יום הכיפורים ביום א'
שניה ליצירתו. ומקלעי או תרי
א עבדינן כן האידינא ולא היה כן
בריאה כנ"ל. וכמדומה לי, כי כן
ניד בביאת בן דוד שיחזורו לקבוע
ואו כשיזכו לתכלית התיקון
גם עטיו של נחש וחטא אדם
ע המות לנצח. וזה יהיה ביום
קבעו תרי שבי בהדדי כבבריאת
עשרת ימי תשובה יהיה משיח
דם הראשון כידוע היחיד ששב
תשובה לכל הנפשות שהם רק
נפש שלו ומוחלין אחר כך ביום
לכל העולם כולו. כמו שאיתא
כיפורים על ידי שמירת שתי

השבתות שבנתיים כמו שאמרו בפרק כל כתבי.
דאפילו עובד עבודה זרה כאנוש מוחלין. ואז
ביום הכיפורים שאחר השבת השניה היה
המחילה הגמורה שיזכו בסוכות שאחריו לניצוח
העכו"ם. דעל כן מפטירין בשבת חול המועד
סוכות במלחמת גוג ומגוג ⁵⁸דידוע שהוא גימטריא
ע' שהוא הכולל מכל ע' אומות. כי אז יתקבצו
כל האומות נגד ישראל שאז יהיה הביורר הגדול
בין ישראל לכל האומות דה' בדד ינחנו שיהיו רק
הם גוי אחד בארץ. ויבורר לעין כל דרק בשבילם
נברא העולם ואדם הראשון. וזהו תיקון חטא אדם
הראשון לגמרי כאשר יהיה כל העכו"ם היוצאים
ממנו משרפות סיד ולא ישאר מזרעו אלא
ישראל. שעל זה היה הבריאה כפי מה שהאלהים
עשה האדם ישר. ועל כן נאמר וקרקר כל בני
שת ולא אמר בני אדם. כי בני אדם הם ישראל.
שאף על פי שאברהם אבינו ע"ה הוא אב הראשון
לאומה הישראלית והוא כגר שנתגייר שהוא
בקטן שנולד ואין לו אב ואין מתייחס אחר
אבותיו נח ושת. מכל מקום הוא מתייחס אחר
אדם הראשון. אלא שהוא נקרא האדם הגדול
בענקים שהיה גדול מאדם הראשון וכמו שאמרו
ו"ל שבא אחריו לתקנו. ועל כן לא נברא תחלה
שאם יקלקל מי יתקן. היינו דגם הוא נקרא אדם
הגדול ושהוא שורש לבריאת האדם בעולם. וכך
אמרו על "הבראם" באברהם ואדם הראשון נתקן
ונצרך באבהו כדאיתא בוזהר הקדוש. ואלו לא
חטא אדם הראשון או שהיה זוכה לתקן חטאו
לגמרי. היה זוכה לשוב לגן עדן ולאכול מעץ
החיים ושיחיה לעולם ויבולע המות שנגזר עליו.
וזהו שאמר ועתה פן ישלח ידו ואכל וגו', ואמרו
ו"ל אין ועתה אלא תשובה שבזה היה ההתעוררת
לתשובה שעוררוהו מלמעלה. כי דבר זה שהשם
יתברך מקבל שבים חידוש הוא שחידשה תורה
לבני ישראל. ולא עשה כן לכל גוי כדאיתא
(בתנחומא האיניו). ואדם הראשון מצד שהוא שורש



18/10/37
ד' תשנ"ז י"ג

ישראל היה מועיל לו תשובה. אבל הוא לא ידע
עדיין מכחה של תשובה ועל זה עוררוהו מזה במה
שגרוהו מגן עדן פן ישלח ידו וגו', מכלל שיש
יכולת בידו על זה. ובוודאי אין אכילת עץ החיים
דבר סגולה שיוכלו לבטל בה גזירת השם יתברך
דמיתה. וכבר אמרו ו"ל אין עץ חיים אלא תורה
שהוא תבלין ליצר הרע. ועתה אחר החטא יש
לחוש על ידי תשובה פן ישלח וגו'. והמשפט היה
למנוע ממנו כמו לישראל בחורבן השמן לב העם
וגו', עד אשר אם שאו ערים וגו'. וכך הוא
נתגרש מגן עדן שהוא דוגמת החורבן כמו
שאמרו ו"ל מה ישראל נידונו בגירושין כו'. ובגן
עדן היה נקל לו לשוב ולאחוז בעץ החיים זו
תורה. ועל כן גורש פן וגו', כי היה המשפט
השמן וגו', פן יראה וגו', ולבבו יבין ושב וגו'.
ומכל מקום על ידי זה גופו היה התעוררת לו
לתשובה, כי מזה שגורש פן וגו', ילמד להבין
שאם ישוב התשובה מועלת. ועל ידי אתערותא
זו זכה להשיג קדושת שבת הראשון. והוא היה
הכנה למה שזכו בני ישראל אחר כך למתנת
השבת לגמרי מצד העולם הזה. והוא הכל הכנה
ליום שכולו שבת דלעתיד לבוא שהוא ההגעה
לשבת העליון בבינה שבלב והכרה הברורה
בהשם יתברך שאין עוד מלבדו. ואז אין אכילה
ושתיה גופנית דעולם הזה. רק לחם שמלאכי
השרת אוכלין, דהיינו זיו השכינה. וכמו שאמרו
על פסוק ויאכלו לחם לפני האלהים. דנהנה
מסעודת תלמיד חכם כנהנה מזיו השכינה וכמו
שאיתא בנדרים מאן מלאכי השרת רבנן. ולאדם
שטוב מטעימין מפרי מעשיו שבעולם הבא
בעולם הזה:

וזוהו אכילת המן שזכו לו דור המדבר שהוא
גם כן לרבי עקיבא (ביומא עה:) לחם
שמלאכי השרת אוכלין. ואף דר"י אמר לו טעית
כו' עיין שם אלו ואלו דברי אלהים חיים. כי
האדם שנברא בצלם אלהים ששם זה היא הנזכר

במעט
שהוא
שהוא
הנכר
היות
החיים
לעבה
באדם
להחם
וההי
ופשום
לקיים
חיותו
לא נב
כולם
ורבות
לא על
פי ה'
בלחמי
כמו
הראש
היגיו
(ברכת
אפים
שבעל
(תנחומ
טוב ה
אורית
וטמא
בעולם
הנמשך
הקדוש
דא קל
לעבוד
שבעל
היה.

עין תורה החיים תכא

החיים

התשלוח, משלא יעסוק כלל
הדו עור. (רו"ח ב, ב.)

לכר מה שיצטרך למשא ומתן
זו לו רצוני שתאמרו לי צד היתר
המזכרה למשא ומתן, וגם בזמן
ל נגד היצר שלא יראה לו צד
ה צריך לו, וצריך לשקול
כל דיבור ודיבור שרוצה
אם לא, ולזה צריך התחכמות
ואין בזה שום יוהרא, ועכשיו

"עת לביטול" היינו לביטול או
היום ובתוך הב' שעות יעסוק
נדולה משאם יקבע עת לתורה.
י בתים המרודים יותר בעסקים,
יתו שלא יבטלוהו בני ביתו, ואם
מוב יותר.

ולתרהר בר"ת, אבל זה מלאכה

ללמוד, אמר הן. רק כאם שיוכל
יותר וכאופן שלא יגרום ביטול.

עין

שאלתיו עוד על קבלת פרס מלימודי לחלק [בגדפס, כישכר וזבולן] אך
שנראה שלומד על מנת לקבל פרס, והשיב אם עינו צרה ליתן לאחר חלק
מלימודו הוא מראה בעצמו שרוצה ליקח כל השכר לעצמו ולמעט רצון
הבורא ית"ש כדי לעשות רק רצונו. אבל צריך שיהיה רק רצונו לעשות
רצון הבורא ומינה יתקלם עילאה, ואם מקבל פרס מאחר ובעבור זה
יוכל ללמוד כל היום א"כ יעשה רצון הבורא יום שלם, אבל אם
לא יקבל פרס, ויצטרך לעסוק במשא ומתן, א"כ לא יעשה רצון
הבורא רק מקצת היום.

יח

עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש וכו' לא כבו הגשמים אש
של עצי המערכה (אבות ה, ה) אם כי לא יפלא מה' לבלתי המטיר על
מקום המקדש והמזבח. רק להראות לנו כי האדם הקבוע בעבודה לא ישוב
מפני כל ועם כל הסיבות שיפריעו אותו עכ"ז יעמוד על עמדו. וכן היה האש
יוקד תמיד על המזבח ולא כבוהו כל גשמים שירדו עליו. והנה טענת
רוב העולם בזמננו שאינם יכולים לעסוק בתורה מחמת הדאגה וטרדת
הפרנסה, והוא טעות גמור. רק שיהיה בטוח בה' ויהיה יכול לעסוק
בתורה, כי אם ילמוד בקביעות בודאי לא יועיל שום תחבולות היצר
לכטלו מקביעות למודו. (רו"ח ה, ה)

יט

אזיה חידוש בגמ' יהי' שוה בין כשהוא מחדש או אחר. רק שיצא הדבר
לאור.

כ

אמר ענין "חידוש תורה" נקרא כל מה שלומד יותר ונתברר אצלו הדברים
יותר. כי מה שלומד יותר ימשמש [נו"א] וממשמש בהם יותר ונתבררו
הדברים אצלו כמעמים ופירושים, וזהו הנקרא "חידושים".

Your opinion or someone
elses - its all equal
The point is that it
should be revealed

Defining a
"חידוש"

עין אורן - חלק א' עמ' 3

האורות הגדולים
(כ"חיים אפסיים זיוצ'וק)
1855

המאורות הגדולים

קא רבי שמחה זיסל מקלם

יט

מנהגו היה להשכים ולעורר את בניו הקטנים ובנעימת פיוס היה קורא להם: קינדערלאך איהר פארשלאפט א מלוכה. המליך הקדוש ברוך הוא את האדם על הבראה (20).

כ

מען דארף האבען אגעלכע הרגשים אז מען זאל זיי איינשליסען מיט אכצען שלעסער - נחוצים לו לאדם הרגשים כאלה עד שיצטרך לנעלם בשמונה עשר מנועולים (21).

כא

בית היוצר, הסדן של המוסר, הוא המחשבה (22).

כב

פעם אמר לתלמידיו, אם תרצו יש בכחו להוקיע ולגלות לכל אחד ואחד מהם את מזמותיו ומחשבותיו אך מחשש לשון הרע (23).

כג

בקעלים היתה תקופה ידועה בשוכבי"ם ת"ת שהיו עמלים בתורה ובצבודה כל הלילה מתפלת ערבית עד אור הבקר ואחר כך היו מתענים כל היום (24).

(20) מהנ"ל. (21) בכתב יד. במאמר "סור מרע" ו"עשה טוב" כותב, וראיתי לגלות עתה מה שהיה אצלי סוד כמוס זה יותר מעשרים שנה כמדומה קרוב לשלשים שנה. (22) ממור"ר הגאון הצדיק ר' יצחק וקדשיין זצ"ל. (23) מהרב ר' אריה ליב גאוניא ז"ל, רב בחארשץ. (24) מהנ"ל.

לפי מעלה ואמר ממתים יךד ה' לאות ולעדות מסירות נפש (16).

טז

ר' נחום וועלוויל מן הישיבה על החג הבייתה זיסל אי-אלו תנועות של פחזות לאכילה ושתיה, היה סובל לעתים קרובות מהרעב... ר' שמחה קפדנות רבה ורטן כנגדו: אז דו ווילקסט וועל איך צו אין פחיתות החיים אז דו וועסט צוויי וואכען - אם יש את נפשך ורוצה אתה הריני נושא לפניך פחיתות החיים עד שתתעב עליך האכילה

יז

ולהוכיח בשבט אמרותיו את ר' הירש ברוינדא צו במדה למעלה מכחו של האדם לקבל. פעם כל כך דוקרים ונוקבים עד שר' הירש התחיל בציו וללכת משם (18).

יח

היה רגיל לעמד אצל העמוד שלו במצב הכן וההתרגזות כחיל מצבא המלוכה העומד הכן

יצחק וקדשיין זצ"ל. רב בחארשץ השמוכה לביאליסטוק. ר"ה לייב ז"ל, רב בחארשץ השמוכה לביאליסטוק. ר"ה הצדיק רבי ישראל יעקב לובטשאנסקי זצ"ל.